

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Pelai, 62. Telèton 15300. - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any III. Núm. 147 - Barcelona, dijous, 26 de Novembre de 1931

Les Corts han declarat l'ex-rei
fora de la llei.
Automàticament, doncs, queden
fora de la llei els que el serviren.

LA SANGIÓ DE LA REPÚBLICA

L'alta traïció d'Alfons XIII

Per una de tantes ironies de la història, les defenses de l'ex-rei Alfons XIII, aquell sobirà que no va assenyalar-se gaire pel seu respecte envers la llei, ni natural ni escrita, s'han basat en meticulosos arguments jurídics que sense temença ja podem anomenar escàndols i argücies: totes les martingales curialesques s'han volgut posar en joc davant d'aquest gran procés polític; per una banda hi havia la República, el règim imposat per la voluntat nacional, única sobirana; per l'altra, Alfons XIII de Borbó i Habsburg, que volgué ésser únic sobirà contra la voluntat nacional. El jutge eren unes Corts, i quelcom més que unes Corts ordinàries; unes Corts Constituents: un règim en ruïna; aquest règim en ruïna havia violat la llei fonamental del país; el règim naixent, per afirmar-se i per salvar l'esperit de la Constitució, també en certa manera havia transgredit la Constitució escrita; per bé que no sagnant, la passa havia estat revolucionària. Davant de totes aquestes consideracions, apareix ben clarament que la matèria del procediment, de tan alta i sobirana, treia la testa per damunt de les lleis escrites i assolía les pures regions de l'esperit de la Llei. Hom no cercava aplicar un codi; hom deliberava sobre la mateixa Justícia immanent, que està per damunt de tots els reis i dels pobles, i de les constitucions i dels codis.

Essent així, què podia salvar els capteniments de l'ex-monarca del qualificatiu d'alta traïció? Ni què calia analitzar d'un a un els particulars d'una conducta seguida, conseqüent dins el seu mal disseny a través de mil episodis? La divisió que hom intentava establir de la vida d'Alfons XIII en dos períodes, l'un de la majoria d'edat fins a Primo de Rivera, i l'altre fins a la seva caiguda i la del règim, per tal de sincerar almenys el primer, és inexacta; si durant el segon, d'una manera palesa, era escarnit el text constitucional en esperit i en lletra, abans era sabotejat continuament; el segon fou la perpetració sorollosa d'un atemptat que s'anava consumant ja feia molts d'anys a la quietat; el primer duia com a conseqüència lògica el segon; en realitat no hi hagué solució de continuïtat entre l'un i l'altre. Des de la Llei de Jurisdiccions vivíem dins una dictadura militar sorda; res d'essencial no va canviar quan es féu escandalosa. Si no podem qualificar d'alta traïció contra el país el foment secret d'anarquia militar i d'indisciplina; l'atemptat d'aquest militarisme contra d'altres institucions de l'Estat, per tal de paralytzar i neutralitzar la sobirania popular: la creació d'una inestabilitat anguniosa que fes impossible una política democràtica; l'especulació damunt les lluites socials, fomentades i enverinades per agents indignes; el manteniment de la guerra del Marroc, tenint bona cura que no es resolgués, i així mantenir en desordre l'exèrcit, un exèrcit que, com a òrgan hipertrofiat, havia esdevingut monstruós i inservible; si tot això, diem, tot això perfectament comprovat i controlat i imputable a l'ex-rei, no és cap delicta d'alta traïció, don Alfons fou innocent durant el primer període del seu regnat, i, com a conseqüència, podríem, fins i tot, fer-lo irresponsable de tots els últims abusos i contravencions anticonstitucionals.

Si el Directori militar fou un atemptat contra el país i el Directori vingué com a resultat de la primera època de la gestió del monarca, la primera època fou una traïció; car és traïció fer determinats actes que donin, com a conseqüència fatal, la pèrdua de la llibertat i de la sobirania del poble. I ens sembla que ningú no gosarà, de bona fe, impugnar aquest raonament.

***

Els defensors de l'ex-rei foren dos: el comte de Romanones (oficialment senyor Figueroa i Torres) i el senyor Gil Robles. És remarcable el respecte que demostrà la Cambra davant del senyor Figueroa i l'hostilitat amb què foren acollides les retòriques del senyor Robles. Senyalem també els comentaris fets al discurs del comte, tots

ells d'un to respectuós, àdhuc per part dels més acarnissats dels seus enemics.

Una cosa i altra són ben explicables: el comte de Romanones era el darrer representant d'un règim i el seu discurs una espècie de cant del cigne. En canvi, el senyor Robles és un parvenu de la política, home cixerit i ambiciós que intenta aprofitar-se dels pocs monàrquics que resten, amalgamar-los amb els fanàtics religiosos

Alfons de Borbó i Habsburg i Lorena

i amb els partidaris de l'ancià duc de Sant Jaume, i servir-se de tot plegat per als seus fins particulars, que no és ben segur que coincideixin amb el benestar de la República. Si més no, és un contra-revolucionari en germen. Tota la seva campanya, a les Corts i la revisionista, parla prou clar.

Per això les paraules de l'un i de l'altre, coincidents en la lletra, feien un so molt diferent.

***

Com sempre, no ha faltat un esquitx d'atac a Catalunya: una vegada més, hom ha volgut presentar la nostra terra com el factor decisiu de la Dictadura de Primo de Rivera.

Per sort, Catalunya ha demostrat a bastament el seu esperit i la seva decisió republicana; no li cal sincerar-se d'aquesta vella i mil cops refutada insídia. Enlloc com a Catalunya no s'ha treballat, de molts anys ençà, per minar el règim i fer possible la República.

De Dijous — a Dijous

No ens ha agradat mai de parlar de qüestions de règim interior d'aquest setmanari. No hem cregut mai que fossin de cap interès per ningú. Però actualment, algunes al·lusions de què, a propòsit de l'afar Bloch, ha estat objecte MIRADOR, ens obliguen a precisar alguns punts que fins ara no havíem cregut necessari de fer públics.

El nostre amic, el senyor Amadeu Hurtado, fundador, inspirador i propietari de MIRADOR, va deixar de pertànyer a l'empresa d'aquest setmanari a partir del seu nomenament de conseller a la Generalitat de Catalunya. Per la seva qualitat de col·laborador d'aquest organisme, sense pertànyer a l'Esquerra, i no volent que MIRADOR pogués servir-li per afavorir una política personal — constituir-li una «plataforma», com es sol dir — va creure's en el deure de despendre's de totes les accions que posseïa d'Editorial Mirador S. A.

L'actual empresa de MIRADOR no va creure oportú fer-ho constar públicament. Ens dolia que el nom d'Amadeu Hurtado deixés de figurar entre nosaltres i teníem l'esperança que algun dia volgués reprendre la direcció espiritual del nostre setmanari. Però, amb motiu de les al·lusions que s'han fet en alguns diaris de l'Esquerra, que, com s'ha vist, eren absurdes, creiem que per part nostra i com un deure de lleialtat ha arribat l'hora de donar a conèixer aquest fet per a evitar futurs equívocs.

A més a més, hem de fer una altra aclaració que ens interessa, per asfermar la nostra independència davant els partits polítics catalans. Des del mes d'agost, el director de MIRADOR no és el nostre benivolent amic i company Manuel Brunet, sinó Just Cabot, canvi efectuat d'acord amb aquell precisament perquè MIRADOR pogués produir-se deslligat de tot partit polític.

Fem constar ara això per aclarir les al·lusions que s'han volgut fer a MIRADOR i precisar la nostra posició; no ho diem perquè vulguem desentendre'ns del nostre company Manuel Brunet com a iniciador d'una campanya contra els senyors Giralt i Companys.

Podem opinar el que ens sembli de l'oportunitat d'aquesta campanya, però dissenyem i trobem fora de to totes les paraules gruixudes i de mal gust, totes les frases injurioses que a la premsa de l'Esquerra han sortit contra Manuel Brunet, un dels periodistes i literats més notables de la nostra terra i un home digníssim que els de l'Esquerra poden creure equivocats, però contra el qual ningú no té el dret de treure tot el repertori que fins ara hem anomenat lerrouxista.

Podem opinar el que vulguem sobre la conveniència o la inconveniència de la campanya de La Publicitat, però ens és molt dolorós veure la barroeria amb què els homes de l'Esquerra han cregut defensar la seva honorabilitat. Estem molt poc fets a viure en una democràcia i entre el lliure joc de les campanyes polítiques i de les opinions més diverses. Hauria estat de desitjar que els drets que comporta una democràcia no s'haguessin començat a exercir fins a l'aprovació de l'Estatut. No ha estat així. Tots hem de procurar dominar els nostres nervis i portar les campanyes polítiques d'una manera constructiva i que assegurui un règim democràtic i no esgoti la massa neutra, fent possible, així, un cop de força que ens torni una altra vegada en terra malgrat el cop de poble del 12 d'abril.

MIRADOR INDISCRET

La venjança d'En Brunet

Un corredor d'assegurances visitava un dia darrera altre, temps enrera, el nostre company Joan Tomàs per convèncer-lo que se n'havia de fer una per a tots els casos d'accident, «incloent-hi — subratllava el corredor — l'agressió personal».

Per treure-se'l del davant, En Tomàs li recomenà que anés a veure el nostre company Manuel Brunet.

—Crec — li digué — que a conseqüència d'un article contra el jaumins, ha estat objecte d'alguna amenaça.

Des d'aleshores, el corredor, com deiem en el nostre número passat, no deixà tranquil un minut. En Brunet, el qual, a la fi, no tingué més remei que signar la pòlissa.

Passaren els dies i ocorregué a la Generalitat el conegut incident de què fou víctima En Tomàs.

L'endemà se li presentà novament el corredor d'assegurances:

—El senyor Brunet m'envia...

Un tret aprofitat

En Brunet i En Tomàs són, des de fa molts anys, redactors a l'Agència Fabra.

El dia de l'agressió del germà de l'alcaldia En Tomàs, es trobaven, a la tarda, junts a l'Agència.

En disposar-se a anar-se'n, En Brunet convidà En Tomàs a acompanyar-lo.

—Anem, anem — li digué somrient — Si ens topa a baix l'Artemi, d'un tret matarà dos pardals.

La tragèdia de l'Estelrich

A Madrid han posat ja sobrenoms als components de la minoria regionalista.

A l'Abadal li diuen el Patriarca, a En Rahola el Profeta i a l'Estelrich el Benjamin.

—El que m'empipa — exclamava l'altre dia, en veu alta, l'Estelrich, — és que don Raimond s'ha pres seriosament això del Patriarca i del Benjamin i no para de fer-me advertències.

—I En Rahola?

—En Rahola? Aquest guanya encara l'Abadal. Figureu-vos que fins i tot tracta de donar-me consells de política. A mi, eh? A mi!!

No s'hi amoïnín

Perquè en el nostre número anterior dedicàvem unes quantes notes d'aquesta secció al nou diari La Humanitat, per comentar degudament la seva aparició, hem rebut una gran quantitat de remarques per l'estil de les que feiem nosaltres.

Tot agraint-ho als lectors que ens les han tramesses, no les publiquem, perquè de dedicar-nos a recollir perles al novell diari, hauríem de reproduir gairebé sencer cada número.

Ja va dir el seu director que tenia una redacció inexperta.

El pitjor resultat

El fet d'haver rebut tantes comunicacions referents a badades de La Humanitat ens demostra quin ha estat un dels més lamentables resultats de la campanya sobre l'afar Bloch: que la curiositat ha procurat per uns dies una gran quantitat de compradors al novell diari.

Pitjor que la mort, la malaltia

Presenten l'Adrià Gual a un senyor estranger amant de les nostres lletres.

—El senyor Adrià Gual, l'eminent dramaturg català.

—Home! doblement satisfet d'estrener-li la mà. Dic doblement satisfet perquè em

sembla recordar que vostè s'havia mort.

—No, no! — féu, somrient, l'autor de l'Història extraordinària de l'home que, etc. Vostè devia confondre'm, a ben segur, amb En Guimerà, o amb l'Iglésies, o amb En Rossinyol. Ells moriren, sí. El que hi ha és que jo vaig arribar molt més greu que ells.

Una malaltia ben «administrada»

Aqueixa famosa malaltia de l'Adrià Gual ha estat la malaltia més ben «administrada» que mai no s'hagi conegut ací. Cap de les obres de l'autor de la Història extraordinària de l'home que, etc., li haurà assegurat tanta popularitat com els dies de lilit que aleshores va fer.

Recordem, com botó de mostra, que des de Canàries, on havia anat En Gual representant l'Ateneu en unes festes a honor d'En Guimerà, telegrafiaren, precisament a l'Ateneu, interessant-se per la salut del més que il·lustre malalt.

L'Ateneu va contestar que seguia millor. Quan el President va comunicar a la família d'En Gual el telegrama de Canàries i el de resposta de l'Ateneu, un parent es va indignar:

—Que segueix millor, han dit! Que segueix millor! Si ara està més greu que mai!

La dramaturgia i l'agricultura

Per fortuna, En Gual no es va morir.

No pecarem, doncs, de cruels si fem pública l'exclamació amb què un propietari acollí, aquells dies d'emoció, les noves alarmants de la salut d'En Gual:

—Quina pèrdua per a l'agricultura!

Les raons sentimentals

Torna a córrer per Barcelona, passats els dies d'inquietud que succeïren als de la proclamació de la República, una xicoteta que fou, durant molt temps, l'amiga íntima d'un conegut pistolero.

—Tu no sàbies — li preguntava l'altra nit una companya de cabaret, — el que era i el que feia, en realitat, el teu home?

—Sí; però quan ho vaig saber, ja l'estimava.

Dues anècdotes d'En March

Una vegada, al conegut contrabandista que les Corts han declarat incompatible amb elles, li fou tirat en cara que feia servir centenars d'homes per introduir fraudulentament tabac marroquí a Espanya. L'home, amb una cinèica filantropia, comentà:

—Bé calia donar treball a aquests homes; del contrari, haurien augmentat el nombre dels sense feina.

S'explica també, entre les coses menys greus que s'expliquen d'En March — i aquesta anècdota fins i tot ha passat les fronteres, — que comentà així la seva exclusió del Parlament:

—Per qualsevol districte que em presenti, estic segur de sortir per una gran majoria. És qüestió de generositat, entenem-nos, no pas de comprar consciències.

Mistificació literària

El nostre amic i col·laborador Josep Maria de Sagarra acaba d'ésser víctima d'una mistificació literària, que, com sol succeir en casos així, divertirà a tothom menys els interessats per ella, encara que En Sagarra no se'n posi realment cap pedra al fetge.

Es el cas que fa un parell de dies va rebre una carta del director del Diari de Vich donant-li les gràcies per la gentilesa d'haver-nos tramés un article, acompanyada d'un exemplar del diari que el contenia.

En Sagarra s'ha trobat autor d'un article que no ha escrit, obra d'algun desenfetnat que, cal dir-ho, deu haver llegit molt el nostre autor fins assuïllar-se'l tant.

Perquè, en realitat, Sagarra hi és força ben imitat, massa i tot, i això és el que hauria hagut de fer sospitar més de l'autenticitat de l'article, com aquells quadros falsificats que es distingeixen precisament per presentar massa completes les característiques de l'autor a qui s'atribueixen.

No s'esverin

El professor Trias de Bes no sembla gaire content d'uns inofensius ecos que sobre ell hem publicat no fa gaire.

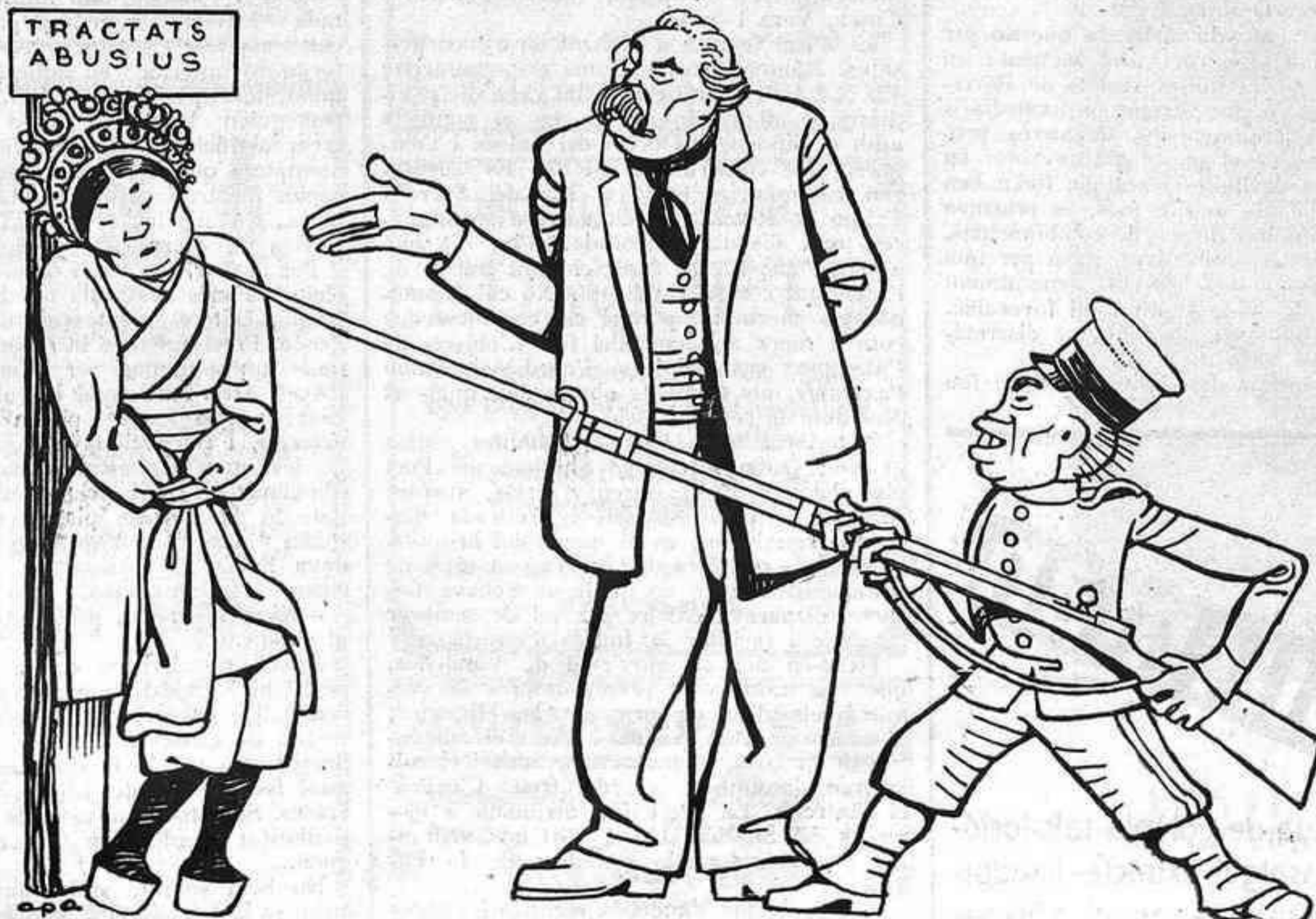
Ens arriben notícies que l'esmentat catedràtic fins ha procedit a una diguem-ne enquesta entre els seus alumnes, alguns dels quals van una mica esporuguits pensant en els exàmens.

Tranquilitzem-los assegurant que el professor Trias de Bes vol satisfer només una comprensible curiositat; no vol satisfer de cap manera, pensem, un desig de representació del qual no se'l pot creure animat.

Facècia sense malícia

Fa uns dies a la Universitat, abans de començar una classe que s'escaigué a donar-se a la mateixa aula de Procediments de la Facultat de Dret, quatre desaperrenius tingueren el vil acudit de mirar la carpeta, on trobaren la llista propietat del catedràtic senyor Josep Xirau Palau que es trobava a Madrid. Ara bé, si vil fou aquesta gesta, acte més vil fou, encara, el d'agafar l'esmentada llista i escriure al capdavant dels noms dels alumnes un altre, el del professor, acompanyat d'alguns zeros, faltes d'assistència i algun aprovadet d'aquells per misericòrdia.

Hom preveu que en assabentar-se de la facècia estudiantil, aquest catedràtic tornarà a blasmar la Universitat espanyola.

EL JAPÓ. — Jo no prefenc pas conquerir la Xina, sinó tan sols explotar-la i omplir-la de japonesos.

BRIAND. — Vaja, Xina, ja veus que no es pot pas ser més enraonat!..

El pistolisme barceloní

Completarem avui amb alguns detalls el que diem la setmana passada.

Bravo Portillo era popular a Barcelona; sobretot, al districte cinquè i als music-halls del barri, dels quals era concurrent assidu; el seu bigoti cargolat i el seu bombí, un xic passat de moda, elements decoratius d'aquells llocs. Era molt corrent veure'l assegut a les taules del fons de l'Eden bevent xampany en l'agradable companyia de les artistes de la casa. I encara ho era més veure'l sortir d'aquella santa casa de braçet amb dues i pendre un cotxe i anar-se'n a donar un tomb per les Rambles i pel Passeig de Gràcia, per a recalar, així que llustrejava, al Lyon o a l'Excelsior. Bravo Portillo era un home fatxender. Fruïa fama de valent i de «corrido» i val a dir que era un home decidit.

Koenig, el seu successor, era tot el contrari. No se sap d'aquest que mai s'hagués posat al davant dels seus subordinats. M'ha vingut a l'espera des del quartel general que tenia establert a la Rambla de les Flors; lloc des d'on, demés, combinava els seus plans. Era un estratega del pistolisme, muntat a la moderna. Al revés de Bravo Portillo, que venia a ésser un militar a l'antiga manera, en caure a Barcelona ja havia rodat mig món. De Postdam, d'on era fill i on va començar a exercir de croupier trampós, passà a Brussel·les. Tenia flaca pels títols, i un dia, bonament, s'adjudicà el de baró.

A Berlín amplia els seus coneixements i es convertí en estafador. Yetaç que topà amb un militar una mica credul, i mitjançant una petita operació de prestidigitació amb les cartes s'apoderà de vint-i-cinc mil marcs que posseïa aquell. De primer anà el militar a quedar desorientat; però després, en refer-se, s'adonà de la maniobra, la qual denuncià; i conseqüència de la denúncia fou un viatge de plaer que el flamant baró es veié obligat a empendre. El costum consisteix, per part d'un europeu, a dirigir-se a Amèrica; Koenig, encara que croupier i home d'aventures, no es va sotmetre als costums normals, i va anar a Buenos Aires; tot seguit marxà a Venezuela. Ací muntà una sala de joc, anomenada Casino de Montecarlo. El lema del baró i dels dependents de la casa era el de plomar tot aquell que hi entrés. Si fa no fa com tots, per bé que en aquest, el client era plomat tant si guanyava com si perdia. Com que la policia, malgrat la seva monchalance habitual, de vegades agafa la mania d'empresonar les persones decents, Koenig, que s'ho va témer, va tenir un atac de prudència i va desaparèixer d'aquell país, per reaparèixer, al cap d'un quant temps, a París. Hi va caure al començament de la guerra. Home oportunista, es féu passar com a francòfil. Ben aviat es posà en contacte amb el servei d'espionatge francès; en qualitat d'afiliat a aquest servei s'establí a Irún, oficialment per vigilar el contraban de guerra que es feia des d'Espanya a favor dels aliats; de més a més per a establir-hi una timba de joc. Un incident a conseqüència del qual fou afusellat un venedor de diaris — amb el qual sembla que Koenig va tenir una intervenció directa — el féu desaparèixer de nou d'Irún per a empendre una altra «tournee» de plaer per Bilbao, Màlaga, Palma, Sevilla i Cádiz, per acabar instal·lant-se a Barcelona.

En la informació anterior assenyalàvem ja la brillant situació de la indústria catalana, aleshores. Molts patrons, molts industrials, molts acaparadors, s'havien enriquit sobtadament, sense haver-s'hi esforçat; solament seguint, d'esma, les incidències del conflicte. A molts d'ells els rodà el cap. Es regueren que aquella pluja d'or no s'havia d'acabar mai, i, plens d'urc, no s'avenien a deixar-hi participar els obrers. A l'actitud dels patrons, de resistència passiva al principi i d'oberta oposició després, contestaren els obrers amb una ofensiva general que culminà amb un seguit de vagues escalonades.

Això succeïa l'any 1918. Enfront d'aquesta situació els governants tenien dos camins a seguir. El de la comprensió o el de la repressió. Es decantaren per aquest darrer. Qui s'encarregà d'aquesta feina fou Bravo Portillo, el qual es trobava en aquells moments suspès d'empleu i processat per afers d'espionatge. Milans del Bosch cuidà de proporcionar-li el nou càrrec, presentant-lo als elements directius d'una entitat de Barcelona, partidària, com el mateix Milans, d'organitzar una repressió.

Mort Bravo Portillo, Koenig el substituï. El substituït va fer bo a l'altre. Tothom ho sap, com sap també que actuà a sou de certs elements de la Patronal i que amb uns quants malfactors i les deixalles que restaven de l'espionatge, organitzà uns escamots de pistolers els quals rotolà amb el nom de *Banda Negra*, la qual a més de les tasques repressives que hom li encarregava, practicava el xantatge contra dels patrons i assaltava taules de joc.

A la Rambla de les Flors, hi muntà unes oficines: *Detective-Privat*. No us hi deixéssiu caure. En sortir-ne us hauríeu trobat sense la cartera i sense el rotllog. En aquell lloc organitzava els seus plans. Va dividir els seus subordinats en tres grups. El primer es dedicava a escoltar converses

al diversos llocs de reunió de la ciutat i a fer-ne reports. El segon s'allistava als sindicats per tal d'establir relació amb els seus elements caracteritzats i poder esbrinar els domicilis i els antecedents dels promotors de vagues. Es així com començà a conjuntar-se el fitxer Lasarte. Com que tant a Koenig ni als que després l'han succeït no els venia d'un pam, i per altra part el que els interessava era donar sensació d'activitat, no us estranyeu que al dit fitxer, al

Una conducció per carretera

costat d'una referència exacta, n'hi hagi una rastellera de fantàstiques. Tot el que es feia era cotitzar. Per tant, com més se'n fessin millor. El tercer grup era el dit d'acció. Aquest tenia l'especialitat de provocar aldarulls, fer coaccions, promoure conflictes; els seus components estaven autoritzats per usar armes.

Fins aleshores, tant a les altes esferes com a la Patronal, s'havia coincidit amb els mètodes que calia aplicar per a fer front a les organitzacions obreres. Però a les acaballes del 1919 es produí una divisió en el si d'aquella. Una part es declarà partidària de la continuació de Koenig; i l'altra se'n declarà contrària. Entre aquests es comptava Graupera, president de la Patronal.

Koenig, que va veure venir la pedregada, va pensar, molt justament, que si triomfava el parer dels darrers, hom li retiraria la subvenció. Per tal d'evitar-ho combinà un auto-atemptat, el qual fou realitzat a Gràcia. Koenig va sortir-ne il·lès, sense una sola esgarrapada.

L'atemptat va produir un enrenou enorme a la ciutat. Els diaris en parlaren amb luxe de detalls. Koenig va invertir-se amb una aureola de víctima i, momentàniament almenys, aconseguí aturar el còp de la Patronal.

Quan el general Arlegui va venir a exercir el càrrec de cap de policia es trobà ja amb el baró de Koenig al davant, amb un cos de policia clandestina que funcionava independentment de l'altre i no s'hi va voler avenir. Arlegui es procurà els antecedents del baró; féu fer un registre a l'Agència de la Rambla, el qual donà per resultat la troballa d'armes de tota mena i de bastants documents confidencials. La intenció d'Arlegui era descobrir la veritable personalitat del baró, i després suprimir-lo. Però, en regirar els papers, s'adonà que es tractava d'un home important, almenys per a certa mena de feines, la qual cosa el féu canviar de parer, decantant-se per a utilitzar-lo.

Magnífic. Es sortia a atemptat per dia. Tots eren sistemàticament atribuïts als clàssics *elementos sospechosos o perturbadores*; com que — per cert molt sovint — hi havia patrons que rebien anònims que contenien amenaces de mort en els quals, demés de l'amenaça, hom els demanava quantitats de diner per tal d'evitar-la, sospitaren que es tractava d'un xantatge. Xantatge que hi hagué qui s'atreuís a senyalar que provenia de l'Agència de la Rambla. Hom convocà una reunió de Junta de la Patronal, en la qual es va pendre l'acord de prescindir dels serveis del baró. Aquest, que era home de recursos, acusà Graupera d'haver-li fet sotmetre uns documents de dins d'una caixa de cabals per un dels delegats seus que el visitaren per a comunicar-li aquella decisió. Es presentà a casa d'aquell a reclamar-los o bé a cedir-los, però a canvi d'una quantitat. L'amenaça àdhuc amb portar-lo als tribunals.

Un xantatge complet, però frustrat, ja que Graupera es resistí a acceptar els tractes. Al cap de pocs dies fou realitzat l'atemptat contra Graupera.

No cal pas enfondir gaire la qüestió per a veure-hi clar. Es tracta del següent: en el transcurs de les lluites socials de Barcelona, hi han hagut sempre intermediaris interessats a prolongar-les. L'interès provenia del fet que el paper d'interventor en aquesta mena de lluites resultava força ben retribuït i que, de més a més, es prestava a dur a cap moltes menes de combinacions, totes elles també productives. Això per una banda. A les altes esferes generalment aquest procedir era vist d'un ull favorable. Calia per raons polítiques ajudar discretament aquestes terribles.

El primer intermediari amb el negoci fou

Bravo Portillo; el segon, Koenig; els darrers, Arlegui i Martínez Anido, els quals transformaren la famosa banda negra del baró en un organisme legal: els *Sindicats Lliures*. Parlarem ara del funcionament d'aquests sindicats, constituïts amb les sobres dels pistolers anteriors, sota l'alta direcció de l'auster Martínez Anido i mitjançant la col·laboració del filantrop Arlegui.

Enfront de les masses obreres aquests col·locaren una nova força. Ja hem assenyalat

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

Un cas eloqüent de llei de fugues: Eveli Boal, secretari general de la C. N. T., fou detingut el dia 3 de març del 1921. A la presó ja fou turmentat. Als vuit mesos que es trobava a la presó, tingué notícies que els dos fills seus estaven malalts de gravetat. Podien morir d'un moment a l'altre. Va escriure al governador sollicitant que se li donés llibertat, solament unes hores, per tal de veure'ls. Fou complagut en això. El traqueren de la presó i el portaren al despatx d'Arlegui, el qual el rebé amablement i va dir-li que Martínez Anido, commòs per la seva carta, havia decidit alliberar-lo. Condió expressa, però, la de tornar-hi.

Al carrer, en comptes de caminar, corria. Poc abans d'arribar a casa seva, travessà un carrer fosc, i sonaren uns trets. Boal caigué a terra, agonitzant. Abans de morir, s'acostaren a la víctima, bo i posant-se el revòlver a la butxaca, els seus executors. Foren — aquests sí que cal anomenar-los — Sales, Baldrich, Vera i Tejada. Aquest s'en-carregà de comprovar si era mort. S'hi acostà, li posà el genoll damunt del pit i l'encanona pel front amb el revòlver per a rematar-lo, si calia. Boal encara va tenir un moment d'energia descarregant damunt del rostre de l'assassí una terrible bufetada que li trencà les ulleres. Els vidres se li clavaren a l'ull esquerre. Encara ara duu el senyal.

Un dels atemptats més estrafolaris de l'època fou el que es perpetrà contra Arlegui i Martínez Anido. Fou organitzat per ells mateixos i tenia per objecte, alhora que justificava la seva tàctica de repressió, donar lloc a la supressió en un sol dia d'una quantitat considerable d'*elementos perturbadores*. Feed, en combinació amb els policies Escartín i Pellejero, el combinaren. L'atemptat fou un simulacre. El grup encarregat d'executar-lo es situà a la Rambla de Santa Mònica. En veure venir l'auto d'Anido,

llur procedència: districte cinquè i *environs*; habituals de Le Chantecler i de cal Zaragoza, una taverna del carrer d'En Trenta en la qual no es feia beguda i solament s'hi jugava, i on acudien totes les persones de prestigi del barri. Si, com a conseqüència d'una jugada més o menys dubtosa, es produïa una baralla i sortien a relluir atuell de perjudicar, l'amo, que s'estava sempre darrera del taulell i amb el calaix de la moneda obert, treia un parell de pistoles carregades de dins i apuntava als que discutien, mentre els deia, somrient:

—Nois, feu bondat. Em fareu enfadar... Altres eren desorters de les files obreres o del requeté.

El sindicat lliure funcionà amb totes les apariències legals. Per tal de no ésser menys

Boal

Sales

Homs

que l'altre, establí un programa de reivindicacions i es parlà de montepius, de socors, de retirs obrers, etc.

De fet, però, es limitava a repartir armes, carnets del sometent i a donar jornals als elements d'acció. Cent pessetes setmanals durant els tres primers mesos era la quantitat estipulada; a més, hom donava gratificacions suplementàries per cada intervenció.

En aquesta etapa intervenen d'una manera molt activa Sales, Lagua, Homs, en qualitat de capítols; Cinca, Pallàs, Baldrich, Rabat, Tarragó, Vera, Tejada, Gravat, Batlle, etc. — la llista es faria interminable —, en qualitat d'executors. Hi havia la Pàgesa, amiga d'Homs, la qual tenia cura de «marcar» les víctimes. En termes diguem-ne tècnics «marcar» vol dir senyalar la presència d'aquella. Amb tots aquests col·laboradors: Pita, Marín, Escartín, Pérez i Domínguez, etc., de la Policia, Lasarte, l'home del fitxer, també hi va intervenir. Normalment, però, tenia cura de recollir dades per l'arxiu, amb vistes a la llei de fugues; Fernández Valdés l'havia ajudat. També hi intervingué una dama catequista, que vivia a Gràcia, especialitzada a treure pistoles de la presó.

Heus ací explicats alguns dels atemptats més importants: l'assassinat d'En Lairet va ésser cotitzat per 40.000 pessetes; hi intervingueren Alvarado, Baldrich, Soria i Cinca, Vera i Serra.

El d'En Seguí fou cotitzat en 25.000 pessetes. Ramon Sales i Homs el prepararen; El Noi del Sucre dirigí la vaga dels vidriers i alhora intervingué en el conflicte amb el Sindicat d'Obrers del Subsòl i l'empresa que construïa el Metro. Es celebren conferències entre el Noi del Sucre i Primo de Rivera; en la darrera sostingueren una disputa acalorada. S'ha dit que aquesta disputa va ésser el punt inicial de l'atemptat contra En Seguí. No cal anomenar els executors, perquè cal considerar-los com a mers accidents del fet. L'objecte de l'atemptat era reduir a l'obediència, amb l'exemple, als elements obrers dels quals el Noi duïa la representació.

Anteriorment ja s'havia atemptat contra el Noi. Quan sortia del Sindicat del Port els pistolers l'empaitaren a trets, mentre uns sometentistes cobrien la retirada d'aquells. Igualment, en el que trobà la mort, mentre els pistolers disparaven, un grup de sometentistes entre els quals es trobava Lasarte, disparava enlaire per tal de sembrar el pànic i facilitar la fugida d'aquells.

Heus-en ací un altre: el de Vandellòs, que fou mort a la presó, després de cremar-li els ulls i de turmentar-lo. Mig mort el tancaren a un calabós. Mort el traqueren de la cella, el portaren a Sans i el col·locaren damunt la via del tren. L'expres el destroçà. La mort fou atribuïda a elements del Sindicat Unic, com una venjança, per considerar-lo confident de la Policia.

El cert és que Vandellòs recorria les obres de Sans recollint diners dels obrers empresonats, que eren uns cinc cents. Que en trobar-se en una rajoleria de Les Corts, l'amo el denuncià a la guàrdia civil; que

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

Un cas eloqüent de llei de fugues: Eveli Boal, secretari general de la C. N. T., fou detingut el dia 3 de març del 1921. A la presó ja fou turmentat. Als vuit mesos que es trobava a la presó, tingué notícies que els dos fills seus estaven malalts de gravetat. Podien morir d'un moment a l'altre. Va escriure al governador sollicitant que se li donés llibertat, solament unes hores, per tal de veure'ls. Fou complagut en això. El traqueren de la presó i el portaren al despatx d'Arlegui, el qual el rebé amablement i va dir-li que Martínez Anido, commòs per la seva carta, havia decidit alliberar-lo. Condió expressa, però, la de tornar-hi.

Al carrer, en comptes de caminar, corria. Poc abans d'arribar a casa seva, travessà un carrer fosc, i sonaren uns trets. Boal caigué a terra, agonitzant. Abans de morir, s'acostaren a la víctima, bo i posant-se el revòlver a la butxaca, els seus executors. Foren — aquests sí que cal anomenar-los — Sales, Baldrich, Vera i Tejada. Aquest s'en-carregà de comprovar si era mort. S'hi acostà, li posà el genoll damunt del pit i l'encanona pel front amb el revòlver per a rematar-lo, si calia. Boal encara va tenir un moment d'energia descarregant damunt del rostre de l'assassí una terrible bufetada que li trencà les ulleres. Els vidres se li clavaren a l'ull esquerre. Encara ara duu el senyal.

Un dels atemptats més estrafolaris de l'època fou el que es perpetrà contra Arlegui i Martínez Anido. Fou organitzat per ells mateixos i tenia per objecte, alhora que justificava la seva tàctica de repressió, donar lloc a la supressió en un sol dia d'una quantitat considerable d'*elementos perturbadores*. Feed, en combinació amb els policies Escartín i Pellejero, el combinaren. L'atemptat fou un simulacre. El grup encarregat d'executar-lo es situà a la Rambla de Santa Mònica. En veure venir l'auto d'Anido,

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

l'agafaren, que l'acusaren de robatori; que el conduïren a la Delegació de Policia, on li administraren una pallissa formidable perquè declarés el que volia la policia; que Arlegui arribà a l'extrem de punxar-lo amb l'espasi; que se'l trobaren gairebé mort a les mans i que aleshores hom hagué de camuflar la mort, per tal d'evitar-ne les conseqüències.

LAPERITIV

Afers. — Tots nosaltres procurem ésser una mica conseqüents amb la pròpia camisa, amb el pis que paguem, amb l'ofici i amb l'afició que ens domina; la manera de viure de cadascú, la manera objectiva de jutjar el blanc i el verd, fins i tot la manera d'espolsar la cendra del tabac en els moments de gran cabotinatge mandros, ens posa una etiqueta al clatell amb la qual som classificats dintre la greixosa calaixera de la nostra vida de relació. És evident que pel nostre gust moltes vegades ens pendriem de l'etiqueta comprometedora, trencàriem la rutina de les imposades conseqüències i ens dedicariem a fer ballar una mona ben aporimada en mig d'una solenne sessió acadèmica o en un funeral dels més carregats de tinta i de xarol. Ara que aquest excèntricisme que de tant en tant ens aniria molt bé per pair totes les impúdiques vanitats que ens cremen el pulmó, i per fondre aquesta capa de vulgaríssim ciment que ens abriga els nervis, ens està terminantment prohibit per l'economia política i per l'instint de conservació. Els nostres llavis se'n van darrera d'una ganyota estrident amb una tendra il·lusió de criatures, però el pis, la corbata, la cèdula, les obres publicades, les senyores a les quals hem besat la mà i els hem dit quatre dolces imbecilitats, ens fem les barres, ens escanyen la rialla, i la nostra boca pren aquell aire de rotogravat imprecis, o el rictus inofensiu dels ninots que serveixen per anunciar unes pastilles contra la impotència prematura.

Es trista aquesta manera de viure dintre una auto-premsa que les circumstàncies ens han fabricat i haver de reaccionar sempre segons les mides que ens ha pres el nostre sastre. Ara, d'ençà dels esbravaments polítics, s'han produït aquestes coses que en diem afers i que consisteixen en que pels diaris i per l'opinió pública es passen aquests ratolins que porten la cua perfumada d'un tuf de claveguera moral. Nosaltres, que som catalans que ens estimem damunt de tot el país i el voldríem veure en una saturació d'homes de bona voluntat, no podem menys de sentir una certa angúnia en veure la nostra terra, tan esponjada de patriotisme, que no es pot substituir a un cert parentiu amb un formatge de Rocafort, en el qual es cargolen uns anèlids tan blancs com vulgueu, però que porten l'armilla de la corrupció.

Com a homes conseqüents amb el nostre pis, la nostra corbata i els nostres escrits, no ens fa gens de gràcia l'afer Bloch o l'afer que sigui, però com que un és una mica poeta, i els poetes tenen la virtut de crear-se paisatges imaginaris, i fins personalitats imaginàries, resulta que d'amagat de la gent, perquè jo sóc tan conservador com el que més, m'agrada convertir-me en el marit d'una «conciierge» amb un bigoti gris, amb una gorra tenebrosa, amb una ganduleria integral, i una pipa domèstica i soferta penjada a un ullal inconsistent, i m'agrada fer vibrar el meu nervi òptic amb la fruïció una mica innocent i acanallada d'aquest marit de «conciierge» que caça en els diaris la dona feta a trosos, el saltimbanqui que rapta la neboda del ministre, i el ministre que es dedica a muntar una fàbrica de lleons o de saltsitxes de criatura de bolquers; cerco en el periodisme la truculència, la vivor, el ninot sangüejant, i el morro humit del gos perdiguer que coneix la flaire de les plomes impures.

Es per això que m'agrada la presència d'un afer en els diaris, que causa reportatges sensacionals, polèmiques virulentes, raons de peu de banc, insults hipotòmics, llàgrimes i vestidures estripades.

La vida moderna està feta de bones intencions, i d'espècies de pistoles i de taps de suro, des de Corsega a Chicago, hi ha un meridià cinematogràfic que passa per Barcelona i per la delicadíssima Sierra Morena, i ara, gràcies a l'afer, en els nostres diaris, la gent aficionada al film, als toros i als escarafalls aguts, pot nodrir-se d'un periodisme animat i guinyolec, i aquest aliment el pot barrejar amb el café amb llet, amb les converses més ensopides, amb la més tendra verdor de pèsol, i en la flor-jor borrosa i domèstica dels coixins conjugals.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

ABRICS
CONFECCIONATS,
SEMPRE
"Sastreria Modelo"
RAMBLA CANALETES, 11

Creacions de perfumeria selecta per a cavaller

aigua de Colònia-talc-loció-massatge - extracte - fixador-brillantina - xampú - pòlvors-rhum quina-sabons bany, tocadador i afaitar-crema de sabó

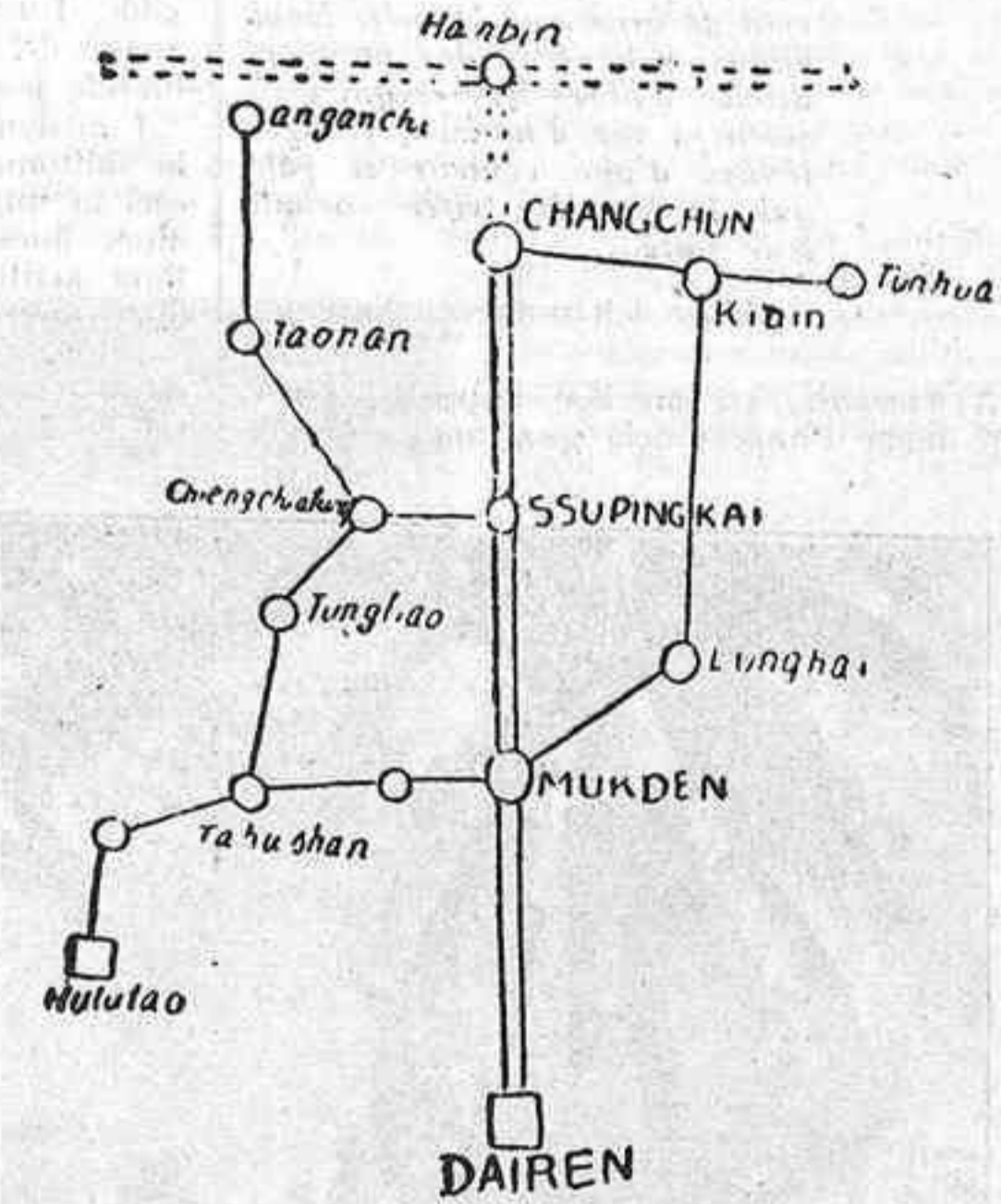
PERILLS DE GUERRA

El Japó a la Manxúria

El dia 28 de desembre de l'any 1928, la regió de Manxúria, que fins aleshores havia estat una possessió exterior de Xina, fou anexionada a la República xinesa. La unitat de Xina era doncs un fet nominal. La Manxúria, territori riquíssim, gran com dues vegades Espanya, país d'una economia completa, que segons uns càlculs té més de vint milions d'habitants i segons altres no arriba a deu, podria alimentar cent milions d'home. Obeint el govern central de Nankin, la Manxúria barraria el pas a la colonització japonesa.

Manxúria, els xinesos han construït centenars de quilòmetres de via ferrada paral·lelament al tren japonès. Aquesta lluita ferroviària és una de les causes constants de disputes. Amb el pretext de protegir el ferrocarril, els japonesos han mobilitzat forces diverses vegades.

Els japonesos, doncs, encara que estiguin assistits de mil raons jurídiques, humanament no tenen raó. Han cregut que era l'hora oportuna d'estendre i consolidar la

Les xarxes ferroviàries de Manxúria

S'ha dit moltes vegades que des del desembre de 1928, quan les tres províncies que formen la Manxúria foren anexionades a la pàtria xinesa, el Japó havia començat els preparatius de guerra. Mig any abans, el dia 2 de juny, moria a conseqüència d'un atemptat preparat pels xinesos el mariscal Txang-Tso-Lin. Unes bombes volaren un pont de la línia Pequín-Mukden, per on passava Txang-Tso-Lin. El mariscal va morir al cap de poques hores de l'atemptat. Aquest acte de violència indica que el Japó s'havia preparat a resistir contra el projecte de la unitat xinesa molt abans que fos decretada l'anexió de Manxúria a Xina. El mariscal, que durant molt temps havia estat un peó a les ordres del Govern japonès, havia fet causa comú amb els patriotes de Nankin i va pagar amb la vida el seu canvi d'actitud. El seu fill, Txang-Sue-Liang, va començar obeint el Japó i ha acabat inclinant-se cap a la banda dels patriotes.

Els pretextos per a l'ocupació de Manxúria són múltiples, però poden reduir-se a l'assassinat d'uns subdits japonesos, i concretament d'un capità japonès. És natural que el règim de concessions i la importància de la colonització japonesa motivi incidents entre xinesos i japonesos. Per això és difícil de donar la raó al Govern de Tòkió.

Cal reconèixer que el Japó ha fet un esforç formidable per a l'exploració agrícola i industrial de Manxúria. Fa vint-i-sis anys que el Japó va instal·lar-se a Manxúria i ha esmerçat en aquest país més de mil milions de dòlars. Manxúria és quasi una colònia japonesa. L'instrument de penetració dels japonesos a Manxúria és el ferrocarril Sud-Manxúria que els japonesos varen adquirir a conseqüència de la seva victòria sobre els russos l'any 1905. Aquest carril surt de Dairen-Dalny, puja cap a Mukden i arriba fins a Txang-Txun. Des d'aquesta població hi ha un ramal que arriba a Harbin. Aquest ramal l'administren els xinesos i empalma amb una línia transversal, el ferrocarril de l'Est-Xinès. Per fer la competència al Sud-

seva influència a Manxúria i d'evitar la realització de la unitat de Xina. Si la unitat de Xina fos real, el país seria aviat una gran potència contra la qual seria inútil qualsevol intent de colonització per part dels japonesos.

No obstant, també cal tenir en compte que al Japó li han estat tancats tots els camins d'expansió. El Japó és superpoblat. Des de fa cinc anys, el cens augmenta en un milió cada any. Als Estats Units i a l'Amèrica del Sud no volen japonesos. Només el Brasil accepta emigrants japonesos en nombre d'uns deu mil cada any. La Corea, protectorat japonès, és també superpoblada. El clima excessivament fred de Manxúria no plau els pagesos del Japó i això fa difícil la immigració japonesa. No li resta doncs al Japó només que la Manxúria, i encara no com a país d'emigració, sinó com a punt de col·locació de capitals.

A favor del Japó hi ha totes les potències que desitgen que continuï l'estat actual de coses a Xina, o sigui el manteniment dels tractats que els nacionalistes xinesos en diuen desiguals.

El perill està en què la guerra entre xinesos i japonesos pot provocar-ne altres de més importants. La guerra del Pacífic, entre el Japó i els Estats Units, pot sorgir del conflicte de Manxúria. I encara és més probable que, fent incursions per territori xinès, els japonesos topin amb els russos. La Manxúria és els Balcans de l'Extrem Orient.

Mirant a fora

Previsió

El general Ludendorff ha anunciat que l'u de maig de 1932 esclatarà una nova guerra, la qual precipitarà els pobles d'Europa en el no-res. I això ho ha escrit en un llibre.

De seguida, ha rebut un cablegrama d'una agència de premsa nordamericana demanant-li l'exclusiva d'un article explicant aquesta profecia.

El cablegrama feia el preu: quaranta dòlars paraula!, però especificava que l'article no havia de passar de cent paraules.

El general, que malgrat les profecies i la campanya en pro dels vells deus germànics, no ha deixat del tot de tocar de peus a terra, ha demanat si les xifres comptaven com a paraules.

A sis mesos del dallabaix com estem, el general Ludendorff és massa previsor.

El Vaticà, el progrés i la galanteria

El Vaticà es posa a la page. El petit Estat del papa es modernitza a grans passes. El vell ascensor hidràulic que tots els reporters han al·ludit, ha estat substituït per un altre d'elèctric. Les campanes, d'ara endavant, també seran fetes volar elèctricament.

A més a més és sabut que l'aviació ha rebut la benedicció pontificia i són nombrosos els cardenals que han esmerçat aquest mitjà de locomoció.

L'òrgan oficial del Vaticà, L'Osservatore Romano, que sempre s'havia mostrat hostil a la majoria d'esports femenins, escriu darrerament grans elogis de les aviadores angleses que recentment han batut rècords. És més, encara: Donant la notícia que un aviador anglès volia batre el rècord Londres-El Cap, actualment en poder de miss Peggy Salaman, declarava que el gest no era cavalleresc.

El Màrius (de Cuenca) pensaria tot seguit que l'autor de la frase és un cardenal del Renacimiento.

El sòsias de Laval

Pocs dies després d'haver-se embarcat Laval cap a Europa, un home que se li assemblava, que també duia corbata blanca, freqüentava tots els speakeasies de la ciutat.

Quan algú el mirava massa, deia, en un anglès aproximatiu:

—He tornat d'incògnit.

Era molt ben acollit pertot i es feia l'efecte que aquest és el millor dels mons possibles, fins que un dia que fou massa ben acollit, va pronunciar un gran discurs contra el règim sec, assegurant que el seu retorn extraoficial en marcaria la mort.

Un policia el detingué, comprovà de seguida que no era Laval, i el féu condemnar a dos mesos de presó per infracció de la Llei Seca.

—Sóc víctima d'una semblança fatal—va disculpar-se davant el jutge.

Els grans enfeïnats

El speaker de la Cambra dels Comuns ha d'aprendre els noms i les cares de més de dos cents diputats nous.

(Evening News, Londres)

LA INCOMPARABLE GIRONA

Millor que Toledo

Sempre he estat un propagandista de la bellesa i de la poesia de la ciutat de Girona. Però encara potser no m'havia adonat que Girona és incomparable. Corrent per Espanya us adoneu que no hi ha res com Girona.

No coneix Santiago de Compostela ni Salamanca, però em faig càrrec que la plaça de Santiago i certs indrets de Salamanca, popularitzats per la fotografia, són únics al món. Però quan es parla de la ciutat de

I no obstant, Girona, com a ciutat incomparable, és gairebé desconeguda de molts catalans, i del seu nom se n'ha fet ben poca propaganda a l'estranger. Vaig poder-ne fer una comprovació aquest estiu. En passar l'express de França per davant de Girona, una senyora estrangera que s'estava al meu costat al passadís, va fer-me un senyal d'admiració en veure el conjunt arquitectònic de la catedral i Sant Feliu. Entrats en conversa, va dir-me que

Un dels innumbrables recons típics de Girona

pedra ideal es cita Toledo. Sobre Toledo s'ha fet molta literatura i bona. No obstant Toledo, que en viatge de vacances hem visitat aquest estiu Caries Capdevila i jo, va causar-nos a tots dos una gran decepció. Quan l'autòmnibus us deixa a la plaça de Zocodover comença la desil·lusió. L'Alcàsser és una massa de pedra imponent, però quan recordeu que ha estat incendiat i reconstruït diverses vegades el monument no té altre interès que el de la situació, el del lloc que ocupa. La Seu és una gran baluarda, però és molt menys interessant, menys pura, que les catedrals catalanes, i un cop vista la de Sevilla ja no us comoveu. Aquella finesa de línies i de proporcions del gòtic català, de les catedrals de Barcelona i Girona, i àdhuc de la de Tarragona, que és un monument de transició, no l'he trobada enlloc — no he vist la de León —, ni a Avila.

Anava a Toledo disposat a commoure'm i vaig tenir una gran desil·lusió. Varem explorar Toledo minuciosament i molt aviat ens varem convèncer que el millor de la ciutat imperial és el lloc que ocupa. Toledo és una ciutat castell. Tot sovint en Capdevila i jo ens deïem que aquella poesia que trobeu a Girona tant en els barris vius com en els barris morts és introbable a Toledo. La impressió que fa Girona és molt més forta que la que produeix Toledo.

Arribant a Madrid, de retorn de Toledo, fèrem una visita a l'amic Manuel Fontdevila, i quan varem explicar-li la desil·lusió de Toledo, com si esperés aquesta confessió, ens va dir que quan ell i un altre amic varen visitar Toledo per primera vegada, a cada pas deien: «Es molt millor Girona.»

Evidentment, a Toledo, a més dels monuments arquitectònics, hi ha els Greco i el tresor de la catedral. Però, a Girona també hi ha el tresor de la catedral i el Museu Provincial, que no són pas negligibles. I, sobretot, hi ha una cosa que fa més emoció que tots els museus, i és la ciutat de pedra i la gran quantitat de poesia que ho amara tot i que s'ha instal·lat a Girona com per dret propi.

era nordamericana, que escrivia crítica d'art en una revista i va fer-me un gran elogí de la pintura romànica i gòtica que havia vist al Museu de Barcelona, i al Museu de Vich. Vaig parlar-li de Girona, vaig dir-li que era millor que Toledo i va respondre'm que era la primera vegada que sentia el nom de Girona. Havia explorat tot Espanya i no havia sentit parlar de Girona. Evidentment, això vol dir que no s'ha fet propaganda turística de Girona. Els gironins haurien de començar per fer una antologia d'elogis de la seva ciutat. Seria un volum únic que no podria presentar cap altra ciutat de Catalunya, i s'ensopega que els millors literats catalans han escrit pàgines magnífiques sobre la bellesa i la poesia de Girona. Un llibre així faria conèixer la ciutat de Girona als catalans. I després caldria organitzar la propaganda a l'estranger.

MANUEL BRUNET

URODONAL

treu el dolor de ronyons
perquè **dissolt l'àcid úric**

Este salfader del resultat obtingut amb URODONAL en tots els casos en que està indicat.
DR. DOMINGUEZ BOUO
Catedràtic de la Facultat de Medicina de Sevilla

GRÀFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONT ES LOCALITZA EL REUMA

RECEPTOR Radio CLIMO

enxufable al corrent sense antena

Preu: 400 pessetes

RAMON CLIMENT

Consell de Cent, núm. 266
Teléfono 28058

CANTINERIA

FITO

BARCELONA

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Fàbrica d'Articles de Viatge

Joan Casanovas i Companyia

Especialitat en Caixes d'automòbils, Baguls, Maletes, Maletes-Armaris

Tallers, 26.-Telèfon 10623

RADIO

PHILIPS	25 Ptas. mes
CLARION	35 " "
PHILCO	35 " "

etc. etc. etc. Rbla. Canaletes, 6

6, Ràdio Canaletes, 6

MOBILIARI D'ART BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passadís de Gràcia, 36. Telèfon 16285
BARCELONA

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Agullers, 1 i Via Laletana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES I PRESSUPOSTOS GRATIS

EL MES NOU I ORIGINAL EN RELLOTGERIA.

J. ROCA

JOIER

Rambla Centre, 33 - Passatge Bacardí, 2

EL CINEMA

LES ESTRENES

Griffith-Keaton

D'El naixement d'una nació a Abraham Lincoln va tota la història del cinema. D'aquests dos films, el primer significa una fita, una fita important, la revelació d'aquell que avui és el primer veterà del cinema, D. W. Griffith. El segon és visible que no significarà res, i no obstant l'associació d'aquests dos films s'imposa, no sols perquè els dos tenen una mateixa paternitat, sinó també perquè ambdós aborden el mateix tema.

Encara que es tracti del mateix tema, Griffith no s'ha repetit gens ni mica. Llevat de les darreres escenes, que ens fan

seu autor, tan desigual és la seva composició. La vena poètica de Griffith es troba ja esgotada? El cinema avui està en altres mans. L'estil Griffith, al qual avui encara veiem fidel el vell Griffith, sembla desplaçat, però quan el veiem, com en *La batalla dels sexes*, tan capaç de renovar-se, quan s'ho proposa, i de recitar tan brillantment, cal convenir que tenim raons d'esperar encara d'aquell que tant ha fet pel cinema.

El cinema està en altres mans, he dit. Quants noms no podria citar! Per què no el de Buster Keaton, de qui passa actualment pel Tivoli un film anglès, titulat pri-

«Abraham Lincoln», film de Griffith

assistir a l'assassinat del gran Lincoln en la seva llotja presidencial, tota la resta és pensada completament de nou.

La biografia d'un gran home em sembla tema molt refractari al cinema. Hom es condemna a religar amb més o menys gràcia un seguit d'episodis fragmentaris, que tanmateix no ens il·lustren sobre l'evolució interior del protagonista i així veiem en aquest film una innegable manca d'unitat que fa que l'ànim de l'espectador no acabi d'adherir-se a l'assumpte. Les lluites inacabables de Lincoln per abolir l'esclavatge i assegurar la unitat dels Estats americans, i a la fi l'assassinat abjecte del qual és víctima l'home nobilitatíssim que fou el gloriós president, aquest superb assumpte trágic no acaba de commoure'ns en la nova figuració que n'ha intentat Griffith en el seu darrer film.

Un film de Griffith ha d'ésser jutjat des d'un punt de vista tan elevat com sever. Per això reconeixem abans que hi ha, ací i allà, en el curs del film, moments magnífics de moviment, de plàstica, d'expressió sentimental; reconeguem-ho, per poder dir després que el film creiem que no ocuparà sinó un lloc secundari en l'obra del seu

mer *Romeo en pijama* i ara *Un pobre tenorio*?

Com que Buster Keaton també resta fidel a ell mateix, fidelitat que va des de la inspiració dels seus assumptes, fins a mants detalls de la fotografia, i com que ja a propòsit d'*El comparsa* ací mateix he parlat llargament d'ell i de la naturalesa d'aquella inspiració, ara, i amb molta més raó, davant d'aquest film que no ofereix res de nou, m'excusaré de no insistir.

Pobre tenorio reuneix una sèrie de motius tant de plàstica com de psicologia que és fàcil de retrobar en produccions anteriors, i tot i això us farà passar una estona deliciosa. Hom hi riu i no pas poc. Buster Keaton hi palesa les seves notables facultats acrobàtiques, i el seu director aquella perícia habitual a què ens té avesats.

***

Entre els films que he vist, encara no presentats al públic, citaré avui dos documentals.

Pau, film recomanat per la S. de les N., consistent en una sèrie d'imatges impressionants de les devastacions produïdes per la guerra en el Nord de França.

La volta al món, recull de fragments triats de diversos documentals i editat sota el patronatge del ministeri d'Instrucció pública d'Alemanya.

J. PALAU

PANORAMA

CATALEG I FINESTRA. — Que el cinema tingui voluntat de catalogació; però que tingui també voluntat de finestra. Que l'objectiu s'acosti, amorosament, amb una amor franciscana, a cada objecte; amb la mateixa passió per les coses humils que ens han ensenyat les paraules d'aquell personatge de Gide anomenat Nathanael. O les d'aquell místic de les coses petites que s'anomena Azorin. Però que la camera no s'anulli en aquesta visió detallista. Dirieu —veient *Marroc* per exemple— que sentiu literalment l'ofec de les coses massa pròximes; l'angúnia de l'ull que no pot endinsar-se en cap horitzó. Tot és limitat per la longitud de l'estudi. Hi ha un plaer àdhuc fisiològic en l'aprofundiment del camp visual, en el llençament de la retina pantalla endins. L'angúnia que avui ens torba davant d'un film d'avantguerra pervé tant de la immobilitat de la camera com de l'estroncament del pla visual per una paret o per un horitzó on no hi passa mai res. Tan important és la descoberta del *gros plan* com la dels darrers termes. I Griffith és igualment gloriós per un i altre descobriment. La conquesta dels exteriors no és tan sols una conquesta de l'aire lliure, sinó de la llunyarària. De la possibilitat d'aprofundir la visió. De convertir el quadro de l'ècrans en una finestra revisadora de tots els paisatges.

ALEGRIA DE TERRATS. — Les possibilitats d'una finestra així, oberta sobre el món, són d'una importància il·limitada. Heus ací que s'obre damunt una gran ciutat. És a un film sonor italià, anomenat *En silenci*, projectat als cinemes de barriada—els cinemes on s'hi cerquen coses imprevisibles. (Es un film ingenu i sentimental de G. Righelli que ens ha recordat aquells films plens de torturacions cordials de Maria Jacobini i de Pina Menichelli!) La ciutat on l'acció es desenvolupa és Roma. Hi ha una alegria de campanes, de cel clar, de roba blanca agitada pel vent, de crits de dona i salts de criatura que omple tot el film (que altrament no té res més per a salvar-se) d'una gràcia llatina i meridional molt nostra. I una elegància imperial de cúpules i de minarets. Josep Carner, que ha cantat l'encís de les nostres galeries burgeses, hauria de cantar també aquesta lluminosa alegria dels terrats a les ciutats mediterrànies que no té fins ara altre glossador que les teles del pintor Bosch-Roger.—D. P.

La supremacia dels ulls

Alexandre Arnoux, ben conegut com a escriptor en qüestions cinematogràfiques, a les quals ha aportat tot el seu prestigi literari, està també per la necessitat de mantenir la supremacia de la part visual en el cinema.

«Avui encara—escriu—el cinema no ens proposa sinó una simfonia visual, és gràcies als ulls que frum del film; l'orella no ens és sinó un auxiliari. La persecució al final d'*Alèluia*, el mateix que la baralla davant del pas a nivell de *Sous les toits de Paris*, són exemples d'una bona economia dels sons, talment com és evident que com més discreta és la tasca, més emou i és el resultat. No sembla sinó que en anexionar-se el so, el cinema no ha volgut sinó afirmar més imperiosament encara la llei del silenci. Domina el so, l'empra, l'esclavitzava i se'n serveix com a puntuació.»

«Tabú», de Murnau

Et un beau matin change-ment à vue, un grand souffle frais nous cueillit au réveil. Même pas d'alizé, un simple coin de brise sur la mer. Nous étions à hauteur des premiers atolls, ombres légères qui glissaient à ras d'horizon, franges ténues d'une couleur si pâle que la moindre risée cachait leur fuite...

(Marc CHADOURNE, Vasco)

A Oceania, en un lloc imprecís, sense cap mena d'importància geogràfica, sorgeix

Una escena de «Tabú»

l'heroi de *Tabú*, un veritable Adonis polinès. Pell tivant i daurada, ulls amarats de desig i dolor, ara ardents, després dolços. Cabells enrixolats, cos musculat i flexible. L'home en el sentit més bell i més ample del mot. El fill de la Naturalesa, el mascle jove i fort palpitant de desig.

I la dona apareix (melodia subtil damunt la simfonia de colors i de formes). L'amor esclata impetuós, inevitable. Es volen! Ho diuen llurs esguards febrerosos, ho demostren llurs actituds esllanguides, el tremolor de llurs mans.

I el cor de les companyes i amics (com en les epopeies gregues) fa ressortir la bellesa de la parella. Però ací, el càntic és la plàsticitat harmoniosa dels maoris i de la natura polinèsia (pesca, capbussades, jocs, banys al torrent; dutxes sota les cascades, danses, cançons, somriures juvenils).

La passió engendra un drama en topar amb les supersticions idolàtriques.

Tabú. Aquest mot vol dir privilegi, prohibició, exclusivisme.

La dona és tabú. Un sacerdot l'ha consagrada als déus. Aquell que gosi solament cobejar-la serà castigat amb la mort.

Però l'amor és més fort que les supersticions i que la por. Es desitgen pel damunt de tot. Fugen. Es donen l'un a l'altre. Es pertanyen per sempre, fins a la mort, i contra la mort.

I el drama, a poc a poc, esdevé una tragèdia, colpidora, punyent fins a les sensacions fisiològiques del dolor.

El final és grandios, vibrant, impregnat de fanatisme trágic. La Naturalesa, implacable, venç l'home, que lluita aferrissadament amb el mar.

El sacerdot s'ha emportat la dona. La barca singla mar enllà sota la vela inflada. L'home, foll de dolor, segueix la seva dona nedant. I sota el cel turquesa, damunt la mar frissada, l'heroi braceja, braceja...

S'allunya de les hospitalàries platges de corall, mar enllà. El vent empeny la nau, que llisca rabent tallant l'onada.

Ja no es veu més la terra. El mar és un desert tot blau. Però l'home neda encara, cada cop més a poc a poc, fatalment.

Ha arribat el crepuscle. La superfície es teneix de roig i rosa. El vaixell ja no es veu. L'home acaba les forces. Encara una braçada molt lenta, la darrera. El cap s'enfonsa dintre el líquid rosa.

El mar es clou al damunt seu.

AURORA BERTRANA

John Gilbert
en
EL DESTINO
DE UN
CABALLERO

Avui al
FÉMINA

Film Metro Goldwyn Mayer

El Camí de la Vida
Film Sovkino, de Moscó

Buster Keaton

en
POBRE TENORIO

al
TIVOLI

Film Metro Goldwyn Mayer

Avui, estrena
al
Kursaal
i
Capitol

LA LEY DEL HAREM

JOSE MOJICA
MARIA ALBA
"FOX"
Or de l'el de la pantalla

Ja ho sabeu...

—que el darrer llibre de Remarque, *Fate*, ha estat ja sol·licitat per ésser filmat? Hom diu que no es tracta d'un llibre de guerra.

—que Jackie Coogan treballa al costat de Wallace Beary en un film que, segons tenim entès, dirigitrà King Vidor?

—que *El camí de la vida* és el primer film soviètic parlat i cantat que veurem a Barcelona?

—que és un film de Nicolai Ekk i un estudi intensíssim de les capes més torturades de la societat?

LIDO CINE

(Aparells Western Electric)

Saló, únic a la península, especialitzat en la projecció de films europeus de qualitat

Avui

L'Arlesienne

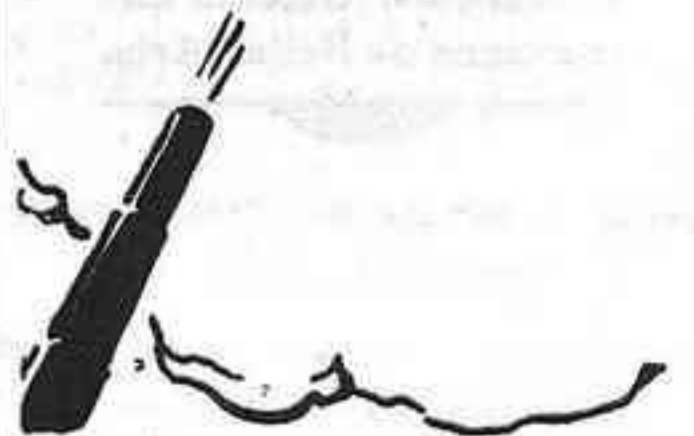
Film Pathé Natan basat en l'obra de Daudet-Bizet.

Distribució Trián.

FANTÁSIO

GEORGE O'BRIEN
EN
MAR DE FONDO
FOX

Demà divendres

COLISEUM

AVUI

Sensacional estrena

Calles de la Ciudad

per **GARY COOPER**
i **SYLVIA SYDNEY**

LA VIDA DELS PISTOLERS
:: :: DE CHICAGO :: ::

Una cinta que bat tots els rècords d'emoció

Es un film **PARAMOUNT**

EL TEATRE

La "Judith" de Giraudoux

Si potser era contestable el número 38 posat per Giraudoux al seu *Amphitryon*, segurament no ho seria pas gens aplicat a la *Judith*, del mateix autor, estrenada ara darrerament al Théâtre Pigalle, de París.

M. Auguste Rondel ens assenyalava fins a trenta-tres — a partir de l'*Holopherne*, de Camille de Parthenay, en 1574 — les vegades que aquella forta dona de la Bíblia ha estat portada a les taules en francès, ja directament, ja per traduccions, com de

cos. Però a la fi reaccionant amb menyspreu davant els oficials de l'exèrcit derrotat, entre els quals hi ha el seu amant més devot, es decideix a dirigir-se al camp enemic per la missió de la qual els seus compatriotes esperen la deslliurança. Susanna, una cortisana que l'admira, vol anar-hi en comptes d'ella; Judith refusa i, convençuda de la seva superioritat damunt de tots, se'n va cap a trobar Holofernes.

Judith arriba a la tenda de campanya del general sitiador. Una vella de Betúlia que proporciona als soldats relacions amoroses amb algunes de les assetjades i un oficial d'Holofernes, Egon, imaginem una broma, en la qual l'orgull de Judith haurà de sofrir molt. Egon es fa passar pel seu general. Judith li demana clemència per Betúlia; se li ofereix ella mateixa; s'hi acostava per besarlo; però llavors descobreix la burla de què ha estat víctima i es desespera. En sentir les seves exclamacions, surt Holofernes.

Holofernes és un bon guerrier; un home fort i valent, però també educat, intel·ligent i fi. Tracta Judith de la manera més delicada; li ofereix acolliment i procura treure-li del cap aquell fanatisme religiós que li suposa i del qual Judith està ben lliure. La convencença que ella és una dona, per la qual no hi ha d'haver res més que l'amor, el plaer i la llibertat.

Les belles maneres, les bones paraules, la gràcia i la bellesa d'Holofernes acaben seduïnt Judith, i, en arribar Susanna, que es vol fer passar per ella per tal de salvar-la, és Judith mateixa qui la desenmascara i fa que se'n vagi. Deixada sola amb una esclava, que es fingeix sorda i muda, Judith deixa anar un torrent de paraules en les quals es declara apassionadament enamorada del bell general. Ja no pensa en la seva missió, en el seu poble. Només pensa en Holofernes, al qual està a punt de lliurar-se; amb el qual ha de conèixer la felicitat. Cau el teló mentre Judith comença a despullar-se ajudada de l'esclava.

L'endemà al matí, Joan, l'amant menyspreuat, ha pogut arribar fins a la tenda d'Holofernes. Està convençut que Judith ha trait el seu poble. La crida sorollosament. I surt ella, greu i misteriosa, sense dir res. Llavors Joan entra cap a dintre i torna a sortir tot trasbalsat: Holofernes és mort. Judith, després d'una nit d'amor, li ha clavut un punyal al cor. I no per odi, sinó per amor. Joan talla el cap d'Holofernes i el llença cap als seus conciutadans.

Arriben els rabins i el poble, cantant i tots plens d'agraïment envers Judith. La proclamen salvadora de la pàtria. Judith es revolta, protesta, s'indigna. Vol fer constar a tothom la veritat del seu amor. Però no li val de res; ningú no la creu. I, a més a més, la gent es consterna: què dirà la Història?

I llavors s'aixeca un soldat que ha estat dormint tota l'estona. Un soldat alt i gros, enorme i solemne, vestit de blau cel. És un àngel. I, amb la seva paraula, inspirada per Jahvé, d'aquella Judith independent i individualista, tan abans en la seva frivolitat de Betúlia com ara en la seva passió amorosa, malgrat ella mateixa, en fa la Judith de la llegenda que tots coneixem. Ell ha estat l'encarregat de servir de guia a Judith en tots els seus actes: el seu gest de valentia en sortir de la ciutat, la seva tendresa, la seva amor, el seu crim; tot ha estat inspirat per ell. Ella és pura i innocent, car entre ella i el seu plaer, entre ella i el seu amor, entre ella i tot el que ha fet, hi havia la voluntat de Jahvé: tot eren paranyes perquè s'acomplís allò que Jahvé volia.

Judith, humiliada, decebuda i amargada, acaba sotmetent-se a la «veritat oficial», car veu que no ha estat altra cosa que un pobre instrument dels intents divins, i es deixa portar cap a Betúlia, voltada pel seu poble, entre visques i aclamacions.

J. C. i V.

LA DANSA
Liana Gracián

La dansa ha d'ésser la visualització d'un estat d'ànima produït per la música. Art rítmic i plàstic, al mateix temps, art en el temps i en l'espai, la dansa tradueix aquest estat d'ànima per mitjà d'un seguit d'actituds plàstiques, l'encaïnament de les quals obeeix al ritme de la música.

Però ens estem adonant que tot això passava en els bons temps dels nostres avis. Car avui tot això de l'estat d'ànima s'ha deixat córrer per inservible. I, avui, el que

compta són únicament els sentits. I, avui, la dansa és, estrictament, la visualització de la música. Res més que això.

I ara, lliguem caps. Avui, les arts només s'adrecen als escrits. Les arts plàstiques només s'adrecen a l'ull. La música només s'adrecia a l'orella. I com que l'ull exigeix simplicitat, les arts plàstiques s'han tornat geomètriques. (Cubisme i Le Corbusier.) I com que l'orella exigeix simplicitat, la música s'ha tornat descarnada. (Voga dels negres.) En la plàstica, l'esquelet de la forma. En la música, l'esquelet del ritme.

En conseqüència, la dansa d'avui només aspira a visualitzar per mitjà d'actituds plàstiques geomètriques el ritme numeral de la música. Això és la dansa a la nostra època. Res de passió. La passió s'ha refugiat en l'art popular. El ball andalús, per exemple. Montherlant diu en parlar de la Custodia Romero: «Hi ha entre una ballarina andalusa i una girl anglesa tot allò que separa una flor perfumada d'una flor esbravada. Quina diferència entre aquest majestuós alçament de cama, i el fastigós raig de cama de la girl!» El qualificatiu és evidentment excessiu. Almenys pel nostre gust. Però el raig de cama de la girl, fastigós o no, és tota la dansa de la nostra època.

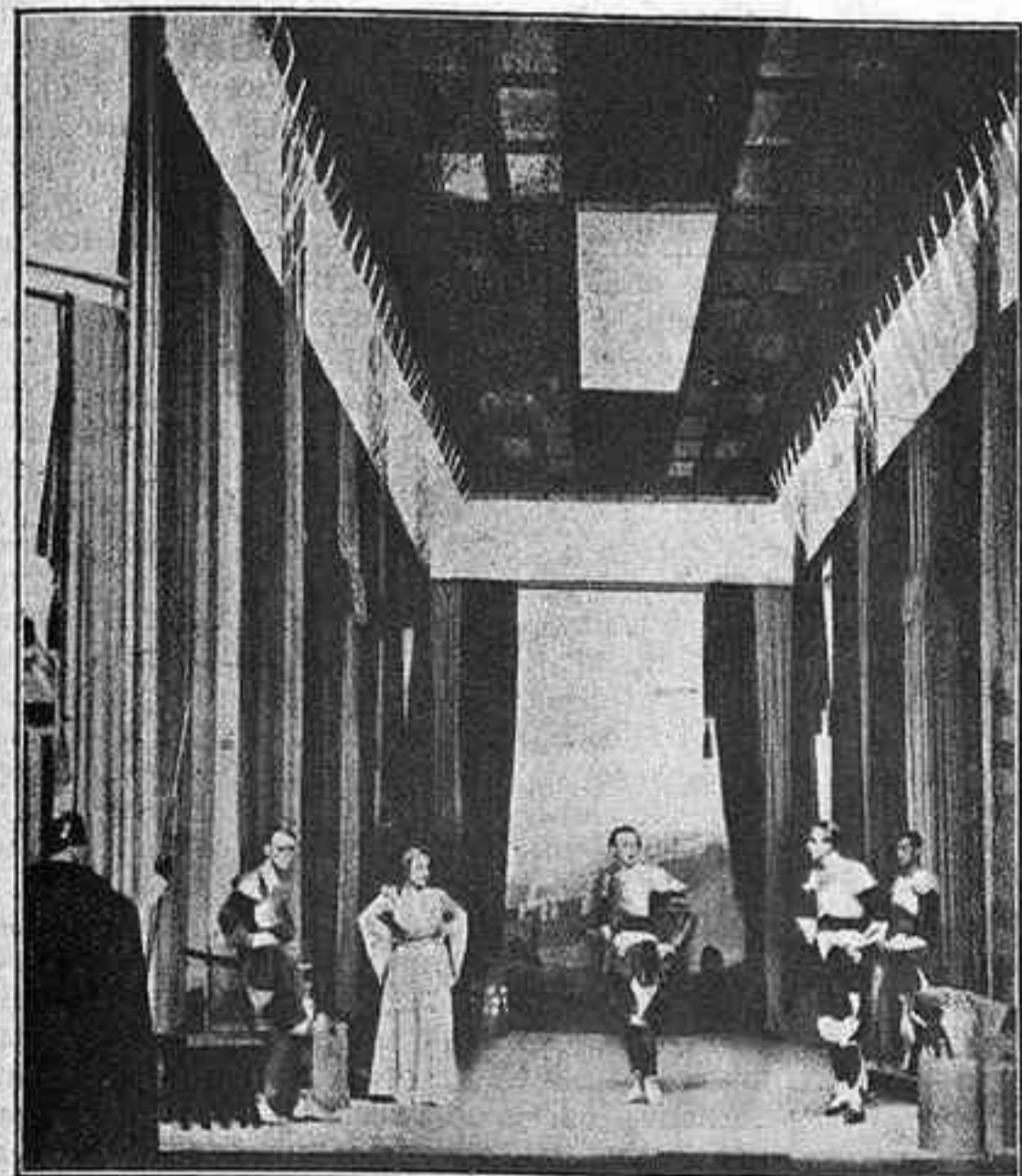
La Liana Gracián és un producte d'aquesta època. I ja que hem comparat la girl a l'andalusa, afegirem que Estebanez Calderón indica que els trets característics de la dansa andalusa resideixen en el moviment de braços i cintura, mentre que el to dels altres balls és donat sobretot per les cames. Doncs bé: la Liana Gracián és això darrer. Unes cames magnífiques. Unes cames meravelloses amb les quals fa el que vol, amb les quals fa el que li dona la santíssima gana. Unes cames que no es cansen de teixir i desteixir, sobre la línia trencada del jazz, les més perfectes figures geomètriques. I, en sentir geomètriques, no penséssiu pas en el ninot mecànic d'actituds lligades a glops i amb transició massa marcada. No. Les actituds de la Liana Gracián són una meravella de continuïtat i d'encaïnament amb transició imperceptible. Això és el gran secret de l'art d'aquesta noia, el qual és un petit *chef-d'œuvre* de precisió i de *souplesse*, d'elasticitat i de flexibilitat. Una petita obra mestra de *mise au point*, en la qual tot rutlla com una seda o una màquina ben lubrificada. I tot, dit amb un accent picant, molt d'ara, i amb un *entrain* magnífic, amb una *verve* que raja, espontània, amb afició, amb ànima. I, sobretot, amb fantasia i alegria. L'art de la Liana Gracián és de debò, de bona qualitat. És fill d'un gran temperament de ballarina excèntrica i acrobàtica.

Compte, però! Refats d'aquests elogis, no l'haguéssiu pas anat a veure al Còmic on actua no fa gaire. Controlada per un argument de revista bunyol, no es podia manifestar amb llibertat com quan presenta el seu número en un programa de music-hall de varietés: l'estiu passat al Poliorama, per exemple. Es aleshores quan ens dona exactament tota la mida del seu talent capaç de cultivar, gràcies a una gran ductilitat, els gèneres més oposats, tots els quals domina a la perfecció.

SEBASTIÀ GASCH

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria
Barbarà, 16 *** Telèfon 17218

Teatre Català Romea
COMPANIA VILA-DAVI
Avui dijous farda, a les 5: La revista per a Infants
LES AVENTURES D'EN TITELLETA
Cada dia l'obra definitiva de Josep M. de Sagarra
L'Hostal de la Glòria
Diumenge: Començament del cicle de L'HOSTAL DE LA GLÒRIA.

«Judith» al teatre Pigalle

la de Hebbel, per Gallinard i Lanux en 1911, i de la de Giacometti, per Alvarez, en 1858. Es a dir que, al menys, comptant només les *Judiths* que s'han fet en francès, Giraudoux bé hi hauria pogut posar un 34 sense que ningú hi digués res.

Judith, com totes les grans figures dramàtiques, ha estat renovellada, transformada i canviada de cap a peus quasi tantes vegades com hom l'ha pres per assumpte. De la *Judith et Holopherne*, de Théaulon, Negel i Overnay, que en feren en 1834 un episodi de la guerra d'Espanya contra Napoleó, fins a la de Josep Maria de Sagarra, que — en un ambient completament convencional, tant en l'essència com en els accessoris — la féu una víctima del fanatisme i la covardia del mateix poble que havia salvat, són moltíssimes les llibertats que hom s'ha arribat a pendre amb aquesta llegenda — potser excessives i tot.

Però, per altra banda, no som pas nosaltres que ens hem d'enquimerar per aquestes coses, a les quals, des de Racine, Corneille i Shakespeare fins a Bernard Shaw, hem de veure el millor teatre que s'ha fet. Ben mirat, potser la millor manera que té un autor de tractar un assumpte antic, més o menys legendar, més o menys històric, és el d'adaptar-lo a la seva personalitat, la qual forçosament serà filla de l'època en què viu. La Roma de Shakespeare, la Grècia de Racine, són ben diferents de la Roma de Plaut i la Grècia d'Eurípides.

I això és el que ha fet Giraudoux: la seva *Judith* és una noia d'avui dia, neboda d'un riquíssim banquer que es diu Josep que l'avorreix amb les seves reconvençions per allò que ell jutja massa lliure en la conducta de la noia. Judith no té res per ignorar; està al corrent de tot; frívola, atrafegada i enraonadora, flirteja desesperadament i arrossoga una corrua d'adadors.

Comença l'obra amb la presentació d'un riquíssim saló a casa l'oncle de Judith; hom comenta els desgraciats esdeveniments del setge que té posat a Betúlia el general Holofernes. Una profecia ha anunciat que la única cosa que salvarà la ciutat és que una noia, «la més bella, la més pura, se'n vagi a trobar l'assetjador, el sedueixi i el sacrifiqui». Els rabins han convençut al poble que aquesta noia té d'ésser Judith; tothom va a demanar-li el sacrifici. Judith es resisteix; ella no sent la veu de Déu; ella sap bé que no es pot considerar prou pura, mal ho sigui completament en el seu

El Camí de la Vida
FILM RUS

Teatre Català Novetats
GRAN COMPANIA CATALANA
Direcció: C. CAPDEVILA

Avui tarda: ESPECTACLES PER A INFANTS. A riure tothom amb l'obra de Josep M. Folch i Torres.

LES ARRACADES DE LA REINA

Dissabte: Estrena de la famosa comèdia d'A. Bisson, inspirada en una novel·la de la famosa escriptora F. Bordoy, traducció de Rodelles-Ribes.

LA SENYORA DEL CASTELL DE SHENSTONE

Es despatxa a Comptaduria

PROXIMES ESTRENES

Un yanqui en la corte del Rey Arturo

per WILL ROGERS
(amb dobles en castellà)

Presenta
mama
CATALINA BARCELONA

Papá Piernas Largas

per JANET GAYNOR

"FOX"
Or de llei de la pantalla

DILLUNS, DIA 30
EN
Sessió de Gala

Presentació de la primera
pel·lícula en castellà de la
WARNER BROS

La Llama Sagrada

Interpretat per

ELVIRA MORLA
MARTI GARRALAGA
LUANA ALCAÑIZ

Distribuïda per

Cinematogràfica ALMIRA

Cinema Urquinaona

(SENSE AUGMENT DE PREUS)

LES AL·LITRE

Sant Isidre Llaurador Retorn dels somnis?

Conte inèdit de PERE MIALET

Durà una tongada de temps, el segle passat, que a les cases pageses s'estil·la de batejar un baró, si Déu l'enviava, amb el nom del que fou gloriós Sant Patró de la vila de Madrid d'Espanya, i també de l'honrada i feineria pagesia.

Mentre estava en present aquesta tongada va néixer Isidre, home bo, no pas sant com el seu tocat canonicat, però llaurador d'ofici, que fou admirat i envejat per la senzilla gent de la seva vila nadiua, en la qual va romandre des del jorn del seu ingress a la vida mortal fins a l'hora suprema de la mort.

Els designis totpoderosos el portaren a l'exercici d'una conducta exemplar, paral·lela a la del sant baró que tingué estada temporal en aquesta vall de penes i misèries el XII° segle de l'era cristiana.

No calgué que Isidre arribés a ésser un home fet per a demostrar a la petita fracció d'humanitat que el voltava com un jorn esdevindria l'enveja de la població, i tal vegada les cròniques parlarien d'ell—i, com el lector pot constatar, no s'equivocaven—gràcies a les seves dots admirables d'home quiet i amic de la pau terrena.

Isidre no tenia un talent massa despert. (Aquesta circumstància s'ha pogut constatar en moltes vides santes.) El seu mestre ho va endevinar tot seguit, i compregué que era inútil encaparrar-se gaire en la formació espiritual d'aquell ésser predestinat, escollit entre els mortals de la vila. No s'hi va amoinar. Va pensar que qui dia passa any empeny, com diu l'afòrica popular, i així com s'han esdevingut molts casos d'haver de treure de la classe qui sap els nois perquè el mestre s'ha trobat que no sabia que cosa més ensenyar-los, a Isidre el llicenciaren del col·legi gairebé tal com hi havia entrat. La perfecció absoluta del seu estat excepcional, però, no l'aconseguí fins un trimestre després d'haver-lo acomodat el professor. Ni remotament s'adonà que havia oblidat els minso coneixements apresos a l'escola.

El pare d'Isidre s'emportà el noi al camp. Aquest fet i les seves conseqüències pesaren durant el transcurs de tres anys llargs sobre l'esperit del minyó. El suplici d'haver de treballar sota la vigilància constant d'un pare sorrot, tan amic del treball com enemic de contemplacions, el mantingué tancat en el dolor íntim de no poder-se lliurar gens ni mica a l'adopció de plans i projectes apropiats a les seves inèdites aspiracions.

Uns rovellons emmetzinats, però, el van alliberar ben d'hora del flagell turmentador. Dissortadament també n'havia menjat la justa i santa dona que el va portar en les entranyes, i gràcies a un àpat diumenger els dos esposos, pares d'Isidre, se'n anaren per sempre a gaudir de la pau dels benaventurats.

Com que Isidre no deixava, malgrat la seva juvenesa, d'ésser un baró molt just, com ja havia comprovat el seu mestre d'estudi, una pau terrena s'esbadellà davant seu com una flor que ofereix el primer perfum a la primavera. Tant havien arrelat en el seu enteniment els plans i projectes concentrats en vida del seu pare, que no hagué, ni molt menys, de fer ús de noyes reflexions per a posar-los en pràctica. I es lliurà tot seguit a l'exercici d'una vida inefable, tranquil·la i metòdica, consistent d'una manera especial en la bona administració del repòs entre l'ardu treball al qual es lliuren cada dia els homes del seu braç.

Només li succeïa una mala cosa. Déu Nostre Senyor, que mai no s'oblida de les ànimes justes, el volgué posar a prova, i a mesura que Isidre es complaïa en l'exercici del seu original mètode de repòs, la petita hisenda que va heretar dels seus malaganyats pares s'aprimava d'una manera tan ostensible, que el senyor rector del poble, gran amic que havia estat de la mare d'Isidre, davant el perill de veure aquella

hisenda reduïda a pols miserable, determinà posar una resclosa aturadora als designis manifestos del Totpoderós.

Un dia de festa, després de la missa major, va cridar Isidre. Aquest escoltà dels llavis venerables una llarga peroració de la qual no va acabar d'entendre sinó una cosa: que hom tractava de donar-li una muller.

Isidre no havia pensat mai en cosa semblant, i la idea el deixà de moment com suspès d'una corda pouera. Després s'obrí una mena de claror en la seva consciència, que es transformà tot de sobte de crisal·lida en papallona de desig.

Durant una temporada aquest fet el desvià bona cosa de la seva vida ordinària: No anava al camp perquè el seu enamorament l'absorbí d'una manera absoluta. I en témer el senyor rector que la medicina fos pitjor que no pas el mal, l'apressà a l'arranjament ràpid de les noces.

Així, igual que el seu canonicat tocat, Sant Isidre llaurador, patró de la vila de Madrid, el nostre pacífic camperol es va casar amb una donzella de nom Maria, dona humil, treballadora i plena de virtuts, la qual, de la mateixa manera que Maria, l'esposa del Sant, portà al matrimoni, en dot, una caseta i una terra per al cultiu.

A més, Maria sabia cosir, brodar i fer totes les feines de la casa, condició indispensable a tota bona esposa de marit llaurador d'ofici.

Amb una auxiliar tan perfecta Isidre no trigà a poder-se lliurar novament, amb un cert avantatge, al sistema que el seu enteniment havia ideat en vida del seu pare. Si la seva esposa sabia brodar i cosir, i es deseiava fàcilment de les feines casolanes, i aquestes obligacions les acoplava amb una vocació il·limitada; si Maria s'havia constituït en prudent administradora dels béns comuns de la seva llar pacífica, Isidre, envaït sobtadament d'un interior afany contemplatiu, es dedicà a considerar d'un cap de dia a l'altre el bé de Déu de coses petites i grans que demostraven tota la riquesa exterior que per voler de Déu la natura tenia escampada pels camps, com si fos una gran senyora que no oblidava cap detall de la seva indumentària meravellosa.

Es passava hores senceres sota d'un arbre, tot escoltant la xerrameca incoherent de les merles i les cadernerres, més hores contemplant encisat les veleitoses amors dels papallons amb les flors, els salts aerobàtics dels pregadéus, i la constància de les aranyes camperoles; i més hores encara, caçant grills cantadors, collint flors salvatges i triant qualque cistellet de fruites sucoses, que ofrenava en tornar joïós, a la vetlla, a la seva bona Maria.

El primer fill li va omplir el cor de joia; li obrí la deu d'inconeguts sentiments i afectes, de noves inquietuds i d'ansies insospitades, que es resumiren en una mena de desig permanent de concentrar tota la seva capacitat contemplativa, a despit dels elements de la natura que tant l'havien absorbit, en aquella tendra figura de carn i os, sang de la seva sang. La idea del fillet li immobilitzava els braços per el treball i li tancava en el pit la nosa d'una enyorança insuportable que li féu oblidar l'encís de les flors, dels ocells i de les papallones del camp. Li costava tant de passar les hores separat del seu tendre i rosat plançó, que no s'hi rumià gota per adoptar el procediment de presentar-se cada migdia a casa seva, allegant aquesta poderosa raó: que no podia viure fora de la presència del seu fillet.

Molts dies ja no tornava al camp. Com que sempre hi havia alguna futesa per endegar, trastejava per la casa. Això li suggerí la idea de construir a l'esgolfia una gàbia per a conills, un galliner i un colomar. Un cop llestos, Isidre trobà que li havien servit de bona distracció i de medicina excel·lent per al seu mal d'enyorança. I decidí romandre novament tot el dia al camp, mentre la seva bona Maria afegia a les obligacions quotidianes, la feina de cuidar l'infant i d'atendre l'aviaram que havia anat a enriquir el patrimoni casolà.

La virtut sempre és premiada amb ganegues sovint inesperades. A mesura que l'infant anà sumant mesades d'existència, el règim normal de la vida del matrimoni aconseguia nova estabilitat que l'amenagava de monotonía. Volgué Déu, però, que la muller d'Isidre esdevingués novament fecunda abans que el primer fill complís l'any, la qual cosa no féu sinó alterar novament la tranquil·litat del viure bucòlic del cap de casa. En lloc d'obrir rases, de cavar i de fangar, la tendresa del seu cor li féu idear la construcció d'un hortet molt petit per tal d'obtenir fruites i verdures fresques per a la seva bona Maria durant el temps de l'embaràs. Però els arbres, indiferents a aquesta mena d'ansies, trigaren molt a produir els primers esplets i el planter de

cols i de bròquils arplegà molts sols i serenes abans no es féu gros.

Un segon noi tornà Isidre a la pràctica dels bons costums sentimentals del primer. Cada migdia tornava a la vila per veure què feia el nou rebrot, i si veia que es trobava bé, com que a l'hivern les tardes són curtes i al bon Isidre no li agradava perdre el temps, rematava la tarda i bona part de la vetlla a cal baster de la cantonada o bé a ca la drapaire del recó. Així tots els veïns podien adonar-se de les virtuts que embellien la vida d'aquell matrimoni modest, i de la mena de tresor que el destí havia proporcionat a la Maria, la discreta i soferta muller d'Isidre, per a la qual algun veí maliciós, poc destre a endevinar la mena de sentiments i les sanes intencions del seu home, tenia paraules compassives.

Aquesta no es movia gairebé mai de casa. Només sortia per a anar a missa o per a comprar els objectes que li eren indispensables. Tot el matí se'l passava sobre els repunts amb una criatura al bres i l'altra a la falda. Al migdia preparava la minestra i a la tarda, de nou a enfilar agulles i a deixar entortolligades en la tela que cosia tirallongues interminables de fil. En tant, Isidre es desfeia en mots elogiosos per a la seva esposa, mentre contemplava la parracaire tirava paper vell o desfeia munts de parracs heterogenis.

L'home escollit per a una vida tan placida i dolça, és natural que no reculi mai davant la perspectiva d'una llar nombrosa. El temps passà volant, i gairebé sense saber com la gràcia de Déu l'havia fet pare de mitja dotzena de fills, tres nois i tres noies, que si bé de moment només sabien demanar pa, amb els anys esdevindrien una base ferma i segura per a apuntalar la vellesa dels dos esposos, la vida dels quals no havia sinó experimentat sense sotrac la sèrie d'alternatives naturals determinants dels canvis d'actitud del cap de família referents al seu sistema administratiu del repòs en les hores de treball. Tots els parts i tots els emplaçaments dels menuts determinaren les conegudes jornades repartides entre la vila i el camp. Altrament, tot anà com una seda.

I Déu, que mai no oblidava cap criatura de la terra, per insignificant que sembli, volgué fixar novament la seva atenció totpoderosa sobre la grisa personalitat d'Isidre i el va sotmetre a una dura i llarga prova de mortificació. Una col·lecció de sis fills, el més gran dels quals no fa gaire temps que ha après de menjar tot sol, no són una perspectiva gaire envejable per un pare camperol obligat a viure d'allò que li rendeix el terrós. Isidre, però, era poc avest i poc destre per a certa mena de càlculs i heus ací que no trigà gaire temps a sentir-se colpit d'una migranya tan violenta, que li calgué fer uns dies de llit. I encara això no hauria significat res, si la traïdora migranya s'hagués concretat a fer sentir els seus efectes perturbadors per un termini curt i una sola vegada. El pitjor fou que la visita d'aquest mal hoste es posà a sovintejar amb tanta d'assiduitat, que al pobre Isidre no li fou possible fer res de bon durant gairebé un termini de deu anys: Sort va tenir que la bona Maria se li mantingué amb una salut de ferro.

Quan els nois, grans, pogueren ajudar Isidre, aquest experimentà la joia de sentir que la salut li tornava. El seu zel de pare cuidadós els emmenà al camp, on els proveï de sengles eines de treball, al qual els nois es lliuraren amb un entusiasme de no dir, sota l'encertada direcció del pare, que havia introduït determinades esmenes en els seus mètodes juvenils.

Quan s'hagueren fet més grans, els fills d'Isidre, al capdavant dels únics que picaven els terrossos, tingueren l'agorçada pretensió de voler administrar amb projectes d'iniciativa pròpia l'esforç de llurs braços, i aquesta manera de procedir dels fills ocasionà a Isidre, home amant de la suavitat i de les normes establertes, ben seriosos contratemps. De manera que al capdavant optà per deixar d'assistir als treballs del camp i es quedà molts dies a la població per a plorar a cada porta veïna el desconsort de tenir fills tan poc respectuosos.

I encara s'escolaren molts anys abans que Isidre fos reclamat a l'estada dels benaventurats. Durant aquest temps els nois al camp i les nenes al costat d'una mare feineria pogueren proporcionar al bon Isidre una vellesa de repòs absolut.

En tant, el patrimoni d'Isidre, arribat gairebé al punt de baix, per un voler diví, que es valgué de l'instrument material dels braços filials, s'anà arranjant que feia goig de veure. Adhuc el mateix Isidre es pogué mostrar més greixós i lluent als ulls dels mortals, complaguts de vegades a compadir-lo. Finalment — Déu l'hi perdoni — Isidre compregué que no feia cap falta al camp, i cada dia, després de preocupar-se de portar les calces i la camisa neta, se'n anava a passar la tarda a la societat dels pagesos, on prenía el seu mig cafetó i feia el cau de guixa amb altres col·legues.

Cap cosa no l'amoinava sinó les dites, acollides sense esma de protesta, d'un contertuli que de tant en tant li deia:

—Tu rai, Isidre, tu rai, que sempre has tingut els àngels que t'han llaurat la vinya!

PERE MIALET

El professor Valbuena i Prat remarcava a MIRADOR, comentant una estança de Carles Riba, l'actual retorn dels esperits a la normalitat de les coses concretes. Havem travessat — i hom no sabria pas dir si l'etapa és final — un període carregat de subversions, el signe més clar del qual és el fenomen sobrerrealista. Hom cercava la inspiració en el més profund del subconscient, en la zona tèrbola dels somnis; en l'instint desfermat actuant en plena liber-

d'aquests anys darrers mantes aproximacions a l'estètica del segle XIX; a l'estètica romàntica. En la moda de les dones, en el pentinat de l'home; en els escriptors sobrerrealistes les devocions romàntiques són evidents. Ja n'hem parlat alguna vegada. Però el que ens interessa ara és precisar la veritat d'aquesta xifra: 1930, com a límit i naixença de concepcions noves de l'art i de la vida. Sabem ja que la història de la cultura és una progressió en zig-zag d'unes edats anomenades orgàniques i unes altres anomenades crítiques: O, en últim terme, de classicisme i de romanticisme.

Segons les doctrines noucentistes, el segle XX és un segle clàssic — antiromàntic. El període 1918-1930 trencaria, però, aquesta qualificació. Aquest període, segons Crémieux, estaria especificat en política per una crisi de l'universalisme, de tipus nacionalista; en literatura per una voluntat d'evasió que comença per refusar la realitat — dadaisme, sobrerrealisme — i, de la mà de Freud, com Marcel Proust, intervé el propi esperit fins a l'arrel més pregona. Aquesta intervenció del jo fa penetrar la literatura i l'art per les zones més tèrboles de l'esperit — la subconsciència i el somni. L'art i la literatura sobrerrealistes posen en joc tota una fauna, oblidada des de Lautréamont, d'àngels i de dimonis. Les possibilitats del subconscient són immenses, i una legió àvida de sensacions es llença per un camí ple d'encants i de perills. Un novell *mal du siècle* arravatava els artistes del nostre temps, en plena febre romàntica.

Es però absolutament un període d'inquietud en la forma en què ha estat presentat el període 1918-1930? No. El mateix Crémieux assenyala la presència d'un grup oposat — no sols en l'estètica sinó també en l'ètica — al grup sobrerrealista. És el grup intel·lectualista i catòlic que capitaneja Jacques Maritain. Hi ha, però, molts altres signes; per exemple, la progressiva vigència de l'obra de Valéry. Per exemple la fórmula postexpressionista de la pintura proposada per Franz Roh, que ha anat enfortint-se a través de les revolucions sobrerrealistes. Més exemples: l'arquitectura racionalista; l'amor al document; i al document humà.

En el primer llibre d'*Estances* de Carles Riba, hi ha un poema escrit en forma dialogada entre el Sentit i el Pensament, a la manera d'aquelles preguntes o tencions medievals entre el cos i l'ànima. En aquests poemes, escrits sota una obsessió religiosa molt definida, l'ànima acusa el cos dels seus pecats, se'n deslliura i el venç. En l'estança d'En Riba, el Sentit triomfa, però, per tal com cerca la beatitud i la serenitat amb les seves mateixes eines. Aquesta recerca de l'Absolut sense oblidar la matèria concreta que palpita en nosaltres i ens envolta; aquesta consciència de la claredat de la vida immediata sense immersió en els abismes — el cel o l'infern; el misticisme o el satanisme — és un signe clar de l'estat d'esperit de reconstrucció que comentem.

Si hi ha un retorn dels somnis. El nostre temps estima la claredat, la concreció, la intel·ligència. El triomf del cinema no és pas un signe a negligir. Fins i tot en les obres més instintives d'alguns pintors sobrerrealistes — Chirico, Dalí — hi ha un amor a la construcció i a la plàstica precisa. Tornem, diu Crémieux, a recercar un esperit europeu i un novell humanisme. «Tots els grans conflictes sagnants, escritu, en la Humanitat s'ha vist llençada, han estat seguits de raiosos períodes d'humanisme, on l'esperit ha donat els seus fruits més bells.»

GUILLEM DIAZ PLAJA

(i) París, ed. Corrèa, 1931.

Carles Riba

tat, i, de sobte, sembla com si un penediment carregat de seny vulgué actuar de fre de les folles i instaurar una nova posició de l'esperit.

Una de les coses que desorienta més profundament la crítica dels fenòmens actuals és la perillosa facilitat amb què les noves fórmules esdevenen, ja al moment de néixer, definitives i absolutament capacitades per a resoldre totes les inquietuds. La fatiga inherent als moments de nerviosisme o de renovació, pren atencions mesianiques davant l'escola o la tendència que ix a la llum. I això comporta dues actituds consegüents: una, vers el passat, iconoclasta, de negació absoluta; l'altra, vers el futur, que dificulta la voluntat de recerca, per tal com el ideal es considera ja plenament assolit. Val a dir, però, que aquesta actitud de cofoisme revolucionari dura fins a l'instant en què, per un esforç de violència superior, l'escola triomfant deixa pas a la darrera tendència que fa irrupció. Aquesta mecànica de l'evolució ha de donar-nos un bri d'escepticisme, sempre. I, per altra banda, ha de ensenyar-nos les dificultats d'un quadre sinòptic massa clar per a explicar aquesta evolució. Sovint les escoles apareixen barrejades i es fa molt difícil precisar-ne la divisió.

Benjamin Crémieux ha publicat darrerament un llibre que té un interès extraordinari: *Inquietud i reconstrucció (essai sur la littérature d'après-guerre)* (1).

Segons Crémieux, l'endemà de la guerra, es desvetlla a tot Europa un període de nerviosisme i de rebellió estètica que ell anomena *esprit d'inquietud*. Aquest període arriba exactament fins a 1930, on comença una etapa completament oposada: l'*esprit de reconstrucció*. Benjamin Crémieux sent la màgia de les xifres. De la xifra 30. Ja en 1922, en un article publicat a la *Revue Hebdomadaire*, escrivia aquestes paraules: «La literatura francesa es renoua al curs dels anys 30». Entre 1930 i 1940, apareixen el *Cid* i el *Discours de la Méthode*. Entre 1730 i 1740, Voltaire, Montesquieu, els inicis de Diderot i de Rousseau. 1830: *Hernani*. Nosaltres tindrem un 1930 igualment bell; serà el començament d'una era clàssica que arribarà a la màxima esplendor vers 1930. Es sorprenent com Crémieux encerta exactament el ritme històric de França; perquè els esdeveniments li han donat la raó. La hi han donada absolutament? Potser no. Però sí en una gran part.

El període d'inquietud desvetllat per la guerra és exactament la negació del noucentisme intel·lectualista que Eugenio d'Ors — sorprès — intentava explicar com una *recaiguda en el fi-de-segle*. Efectivament, hom ha trobat en les tendències estètiques

La màquina d'escriure de qualitat

CASA ORBIS
F. FERRER AYMAR
Clarls, 5 : Telèfon 19763
BARCELONA

CAMISERIA
F. VEHILS VIDAL
32, Avinguda Portal de l'Àngel, 34;
7, Plaça Universitat, 7

Guants pell	a	8	ptes.
» cosits a mà	»	10	»
Pijames franel la	»	14	»
» oxford	»	18	»
Camises popelin	»	8'50	»
» zèfir	»	14	»

CORBATES :: GRANS NOVETATS

ACABA DE PUBLICAR-SE:
Ramon Casas
PINTOR
per Josep M.ª Jordà
Un volum amb 44 il·lustracions en negre i color
Preu: 20 pes. etes
Demaneu-lo a:
Llibreria Catalònia
Ronda de Sant Pere, 3

La cara, espill de la salut
Un rostre pàl·lid, demacrat, flac i trist, denota un organisme dèbil, raquí, esgotat.
Quins als veure's així prenen el Fosfo-Glico-Kola Domènec regeneren la seva salut, tonifiquen els seus nervis i canvien el seu rostre de dia en dia, fins veure aparèixer els colors sans que signifiquen vida, salut i alegria.

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES
FI TO
Jaume I, 11
Telèf. 11655

Les cigarretes **Camel** Són les millors

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA
Unió de Fotogravadors
Casanova, 160-162 : Telèfon 7740

LES ARTS — DISCOS

Les exposicions El pintor Gausachs

DISCOS

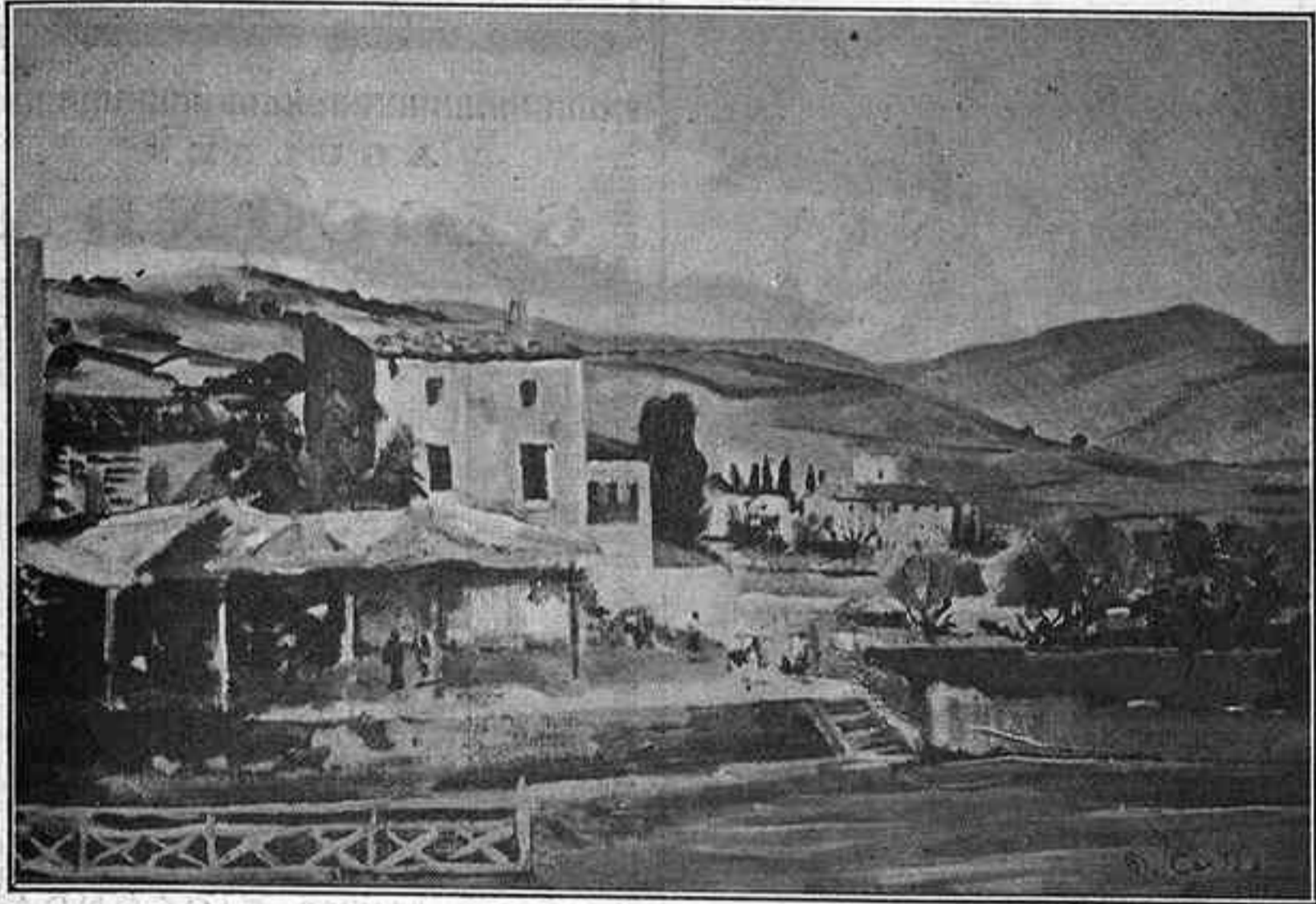
D. Carles

A La Pinacoteca hi ha exposades les darreres produccions d'aquest pintor. En saber que Carles inaugurava la seva exposició, contra el meu costum de no assistir a les inauguracions, vaig anar-hi tot seguit, perquè desitjava aclarir el dubte que se'm presentava en la seva anterior exhibició de la temporada passada.

Recordo, encara, que en sortir de La Pi-

na, la producció de Carles: justes de color, correctes de dicció, afinades de matisació i sobretot controlades, en tots els fragments, per una retina especialment sensible a tots els *rappports* exquisits del color.

Cal vigilar però (sempre hi ha un però i alguna cosa per vigilar) aquesta sensibilitat i particularment quan predomina una certa tendència de l'anomenat bon gust. El bon gust en pintura de vegades és perillós.

D. Carles — Paisatge

na, després de contemplar les pintures d'aquest artista vaig dialogar amb mi mateix.

—Aquest Carles no bada. És molt més pintor i més fi del que em pensava. En comptes de seguir insistint amb els formulismes cezannians, ara sembla que se'n vol dependre per aconseguir una sintetització més emotiva del model.

—Però aquesta depuració no podria ésser, també, una influència esporàdica del sintetisme modern, que sols afectés l'estil? Perquè al costat de les «noves» pintures n'hi ha d'altres que segueixen manifestant el mateix concepte pictòric. Ens trobem en una època evolutiva de l'artista?

—Segurament. Algunes d'aquestes teles, almenys, en són un testimoni convincent. —Sí, sí, però no cal oblidar que quan un artista viatja sovint — com aquest Carles — s'exposa a les influències del viatge. Altres pintors tan excel·lentment dotats com ell, després de donar un tomb pel carrer La Boétie, han variat, per un cert temps, la manera de pintar.

—Però si Carles ja fa molt temps que hi ronda per aquest carrer. Es tracta, doncs, d'una renovació substancial?

—Esperem l'any que ve, per contestar-ho. I, en efecte, ha passat un any i el dubte ja no és possible. L'obra de Domènec Carles ha entrat de ple en el començament d'un nou període. Els resultats que en aquesta nova ruta ha obtingut, no són troballes d'ordre experimental, sinó veritables performances pictòriques. Resultats contundents que sols pot aconseguir una visió afuada del món fenomènic, expressada per una digitació agilitatíssima de la paleta.

Algú ha dit — no recordo bé si fou Cocteau — que «després de Picasso no es pot pintar igual que abans de Picasso». Si això és cert, no ho seria menys, també, que després de Matisse no es pot pintar igual que abans de Matisse. I, aleshores, compendrem més clar la renovació de l'obra carlesiana.

Segui com sigui, el fet és evident. Les pintures actualment exposades a La Pinacoteca constitueixen una fita remarcable en

Rossinyol, Casas i Clarasó

Realment, és emocionant aquesta darrera exposició col·lectiva dels tres venerables amics. La Sala Parés ha volgut homenajar la memòria del pintor Santiago Rossinyol, i res millor per a tal fi com aquesta exposició tradicional, a la qual tots els barcelonins estèvem habituats.

MIRADOR s'adhereix, amb aquestes breus ratlles, al merescut homenatge, amb tot el respecte i estima pel qui fou un dels artistes que més lluità per l'airejament de la nostra pintura de finals de segle.

Créixams

En la sala petita de la mateixa galeria, Créixams exposa vint-i-quatre teles. En sortir d'aquesta exposició, un amic, pintor intel·ligent, va comentar: Créixams està fent la seva joventut.» Heus ací un comentari que té un gran sentit.

L'obra d'aquest artista és presenta, veritablement, amb tota la força d'una potent joventut. En dir això, no volem, però, donar a entendre que en l'obra de Créixams només hi ha que les característiques d'aquest clixé anomenat joventut. Hi ha, a més a més, un mestratge conscientment adquirit i un temperament innat de bon pintor. Créixams compta, doncs, amb un bon utilitadge per realitzar obres sorprenents. Pintor abans que tot, no s'atura davant de cap obstacle. Dirieu que li manca temps per acabar els quadros. Una inquietant fogositat sembla que l'empenyi.

Doncs bé; calma, una mica de contenció, si és possible, jo li recomanaria. Els artistes instintius i de grans condicions com el nostre Créixams, han de controlar constantment les intemperàncies de la seva mà excessivament àgil, perquè si no poden caure en els inconvenients de les interferències pictòriques. Com exemple: les teles retolades amb els números 16, 18 i 21.

He anotat aquestes reserves, perquè l'obra de Créixams és d'un interès remarcable, i per això voldria demanar-li una major depuració.

El pintor que presenta teles com les figures números 2, 3, 6, 7 i el paisatge número 23, és mereixedor de l'admiració més sincera. Pintor fins al moll de l'os i d'un valor sense dubtes. De Peré Créixams n'esperem, però, pintures encara més impressionants. No en va hem assenyalat el comentari d'un amic:

«Créixams està fent la seva joventut.»

MÀRIUS GIFREDA

Fins que el pintor Josep Gausachs va començar d'enganxar trossos de níquel en els seus quadros — fins que en comptes de l'element pintura com a mitjà emprà el guix formant mosaics polícroms amb matèries distintes —, no vaig començar de reconèixer que l'obra d'aquest home tenia una valor considerable de pura sorpresa.

Fins aleshores no hauria dit — i ben segur jo era l'únic culpable d'aquesta manca de comprensió — que el Gausachs d'visionista i tèrbol d'aquelles obres que em sembla que Eugenio d'Ors qualificà de fosforescents, pogués arribar a l'agudesa de les seves darreres pintures i dibuixos.

Diu el pintor Gausachs que, abans d'aquest divisionisme de què he parlat, havia pintat en essència com ara; diu Gausachs que així foren les seves primeres pintures. Jo no les recordo.

Com a primeres obres de Gausachs recordo únicament aquelles teles divisionistes i incolores, exhibides en les catacumbes que Josep Dalmau tenia instal·lades anys endarrera al carrer de la Portaferrissa. Després d'aquest divisionisme de pinzellat més aviat petit, recordo un Gausachs *fauve* de color i de forma, d'ampla pinzellada llarga — vertical o horitzontal, com en un teixit —, amosaicada: un Gausachs que transposava la color i la forma d'una manera estrident.

Després vingué el Gausachs que no sé ben bé si es pot qualificar de sobrerrealista, ja que en el fons dels seus temes hi havia més plasticitat que altra cosa. Fou aquest Gausachs que conquistà per sempre més la meua percepció: el Gausachs més aparentment evadit de la pintura.

Cal dir, però, que al costat de les pintures *fauves* de Gausachs, anteriors al seu sobrerrealisme, hom havia assenyalat dibuixos d'una força subtil. Aquests dibuixos foren en realitat la primera espurna de la sensibilitat del pintor que assolí fer vibrar els meus nervis.

Darrera d'aquests dibuixos simples de dicció, lleugerament colorits, l'interès per l'obra de Gausachs anà creixent en mi. El sobrerrealisme del pintor aconseguia finalment destruir tots els obstacles que fins aleshores s'interposaren entre la seva obra i la meua percepció.

El sobrerrealisme de Gausachs vingué a la seva hora i fou, sortosament, passatger. Gausachs és un inquiet per naturalesa; hi ha en el seu esperit una estranya enyorança de tot allò que està per damunt del que es pot mesurar. Hi ha en el seu esperit un desfici natural que el conduïx enllà, per camins que no tenen fi. El seu sobrerrealisme fou una de tantes de les seves aventures. Però si hagués romàs en els límits del sobrerrealisme, el seu esperit aventurer hauria enyorat tantes altres coses, que si més no hauria sentit aviat la temença de burocratitzar-se.

I preferí evadir-se d'aquella fórmula, que un moment fou una evasió, per a retornar a la pintura estricta. I aquesta ha estat la seva darrera aventura: la més heroica de totes i la menys espectacular.

Tornà a cenyir-se a les normes d'un art etern, amb la mateixa enyorança d'indefinit que ha caracteritzat tota l'activitat d'aquest home. Hom pot dir que Gausachs amb la màxima disciplina ha assolit la màxima llibertat.

Els seus dibuixos d'ara, hàbils, segurs, alats; les seves pintures d'avui grafiades

a punta de pinzell — dintre, per dir-ho d'una manera o altra, del neofauvisme — són com un cop de fona brunzent i certer.

El pintor ha assolit una habilitat tal, que fa dir als seus traços en llibertat el que sent. Cada nova tela d'ara és, dintre un estricte concepte pictòric, una nova aventura: tan aviat les seves teles són denses de matèria, com hi és aplicada la color tan a flor com en les aquarelles. Però tant en una com en altra manera, el domini del

Josep Gausachs — Pintura

pintor és manifest. Hi ha sempre una joia de dicció lliure i acurada en les teles recents de Gausachs.

Es un tènic. Arriba a l'acabat lliure i sensible. Però sota l'epidermis vivent i satinada de les seves pintures, l'artista hi ha establert moltes coses, les quals formen un lligam orgànic amb la superfície.

Enyoradís com és d'Europa — Gausachs visqué en plena guerra a París, sota les amenaces de la grossa Berta — l'artista ha posat en la seva obra la suma de les inquietuds contemporànies. Sota la pell afuada de les seves pintures moltes coses batreguen: l'artista és un home del seu temps.

Un home del seu temps vol dir el que no tem el passat ni l'avenir: vol dir el que tem tant les apariències del Museu com el progressisme banal i espectacular. Manolo ha ensenyat moltes coses als que han sabut escoltar-lo; Gausachs ha estat un d'aquests. El nostre pintor està ben convençut que home del seu temps vol dir continuador de la Tradició: vol dir lliurar-se altra vegada a la pintura per a deslliurar-la de tot el que és marcit, per a infondre-li vida nova. El vi novell dintre les botes velles.

Per això Gausachs fa avui abans que tot pintura, perquè sap que únicament un continent clos i aquirat, pot guardar la seva fúria d'indefinit, la qual sense uns límits fortament establerts la dissiparia en extensió; perdria en intensitat.

RAFAEL BENET

GALERIES "SIRA"

DIPUTACIÓ, 262

EXPOSICIONS-OBJECTES D'ART

INAUGURACIÓ dimarts, dia 1 de desembre, a les 6 en punt FRANCESC DOMINGO, pintor ANGEL FERRANT, escultor

CARISERIA
FITO
BARCELONA

NOVETATS EN CAMISES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

COINCIDENCIA DE DESIGS

La promesa.—Ai, quines ganes tinc de tenir una caseta pròpia!
El promès.—I jo! Si la tinguessis ja ens podríem casar.

(The Humorist, Londres)

—Vaig dir-ho a la dona: quan sàpigues guiar, et daré una sorpresa.
—I què ha estat?
—He despatxat el xofer.

(Le Rire, Paris)

—Es estrany que vostè vingui d'Amèrica i no hagi vist el meu nebot, tants anys que fa que hi és.

(The Humorist, Londres)

LA CRISI A ALEMANYA

—Tothom demana. Aviat no quedarà ningú per donar!

(Simplicissimus, Munic)

El malalt.—Vol pendre alguna cosa, doctor?

(Le Petit Journal, Paris)

—La teva dona acaba d'escapar-se amb el xofer.
—No té importància. Així com així ja pensava despatxar aquest xofer a fi de mes.

(The Passing Show, Londres)

Música simfònica

Una llista de discos acostuma a ésser aquesta crònica en la qual s'anoten habitualment seguits encerts, però cal registrar també les ensopegades, i això es pot dir d'aquest disc que porta transcrits per a orquestra dos fragments de Sonates per a piano, de Beethoven: L'un l'*Adagio cantabile* de la Sonata patètica, que pot resistir encara una instrumentació; la melodia portada als cel·lols i les variants amb els instruments de fusta, tot i desfigurar la frase musical, encara pot anar, però no l'arranjament del primer temps de la sonata *Clar de lluna*, amb el qual només l'atreviment a la transcripció comporta el fracàs, per ésser precisament el fragment pianístic de Beethoven amb què assolí la màxima expressió amb una originalitat de mitjans que produïen efectes amb el piano, mai igualats. Aquí s'afegeix, demés, una instrumentació inadequada, que canvia completament l'ambient poètic de l'obra, que en el piano és d'una serenitat contemplativa, per a trastocar-se en un efectisme patètic de cimentiri. Aquests arranjaments poden fer-se quan amb ells es cerca una major popularitat de l'obra transcrita, però no es pot suposar això d'aquest disc, ja que els dos fragments clàssics han arribat en llur forma original a tots els públics.

I bé, per a canviar radicalment, val la pena d'ocupar-se de fragments simfònics de teatre, i en primer lloc de la sorollosa *Marxa dels nobles*, de *Mlada*, de Rimski-Korsakow. Hi ha qui es revolta contra aquesta música per ésser efectista, però això en el teatre és indispensable i més en el de Rimski, tot fantasia i color. Sembla estrany com el disc pot reproduir tan bé aquestes sonoritats del metall sense estridències de cap mena. Un altre fragment de música russa és el *Gopak*, de *La fira de Sorotxinsk*, de Mussorgski, que ens ofereix també la Simfònica de Londres. En les sincronitzacions musicals de les pel·lícules russes es sent sovint aquest *Gopak*, ple de vida i ritme, que mostra l'amplitud del geni del seu autor, per abastar tot l'ambient rus, des de la tragèdia ombrívola a la dansa esclava, de ritme més marcat. Per aquests enregistraments el Mestre Coates és insubstituïble per la vida que comunica a les obres dels mestres russos.

Per a completar un enregistrament ample un dors de disc la Simfònica de Filadèlfia amb la *Romança sense paraules*, de Txaikowski. Tota la música simfònica d'aquest autor sembla fragments de la seva *Simfonia patètica*, i si a estones no és inspirada i sembla música de conservatori, sempre és ben feta, i així aquesta *Romança*, harmoniosa i bella, si no és cap obra transcendental, ben executada com és en aquest disc, deixa una sensació agradable pel to elegiac que la matisa.

La música joiosa i franca de *Haensel i Gretel* no s'avé a l'emmotlallament sever que comporta la forma d'obertura que volgué donar Humperdinck al recull de temes d'aquesta òpera, que es ressent també de la dèria de Wagner, ja que per a un compositor alemany de finals de segle és difícil ésser original, i el cas d'aquest autor és el mateix de Max Schillings i Pfitzner, en els quals és difícil descobrir personalitat pròpia tot i llurs mèrits evidents. Però la música de Humperdinck té la gran virtut de la franquesa i alegria, que amb la ingenuïtat són els caràcters millors per a seguir el llibre infantil de *Haensel i Gretel*. Ben interessant resulta, doncs, aquest disc, que demés té el valor d'un enregistrament dirigit per l'eminent Mestre Mengelberg.

J. G.

Adagio de la Sonata Patètica. — Beethoven. — Arranjament per a orquestra. — Primer temps de la Sonata Clar de lluna. — Idem id.

Marxa dels Nobles de «Mlada». — Rimski-Korsakow. — Orquestra Simfònica de Londres. — C.ª del Gramòfon. — AB 676.

Gopak de «La fira de Sorotxinsk». — Mussorgski. — Idem id.

Romança sense paraules. — Txaikowski. — Orquestra Simfònica de Filadèlfia. — C.ª del Gramòfon. — AB 711.

Haensel i Gretel. — Humperdinck. — Orquestra Simfònica de Nova York. — Companyia del Gramòfon. — AB 674.

APEL·LACIO

—Vint anys de treballs forçats. Teniu res a afegir?
—Sí, senyor president. Voldria tenir una petita conversa particular amb el meu advocat.

(Judge, Nova York)

**SURMENATGE-ESGOTAMENT
CONVALENCIES PENOSAS.**

Camp vastíssim en el que opera l'enemic més perinac de la nostra salut. Dispèpsia atònica - Apatia cerebral - Manca de potencialitat física - Desequilibri general, etc... Feu el vostre sistema nerviós invulnerable amb el

TONIC NERVIOS CERA

(FOSFOR ESTRIGNINA I HIPOFOSFITS)

Suprem generador d'energia vital i nerviosa.

Venda farmàcies.
LABORATORIS CERA, S. A.
Vico, 18. - Copèrnico, 35 al 39. - Barcelona.

ÚNIC APROBAT PER LA ACADEMIA DE MEDICINA I CIRURGIA DE BARCELONA

EL FILL DEL BANQUER

—No en farem res de bo de tu. Només tens zeros i més zeros.
—Però ja saps, papà, que és amb zeros que es fan els milions.

(Ric et Rac, París)

L'inspector de policia passeja amb la seva xicota.

(Punch, Londres)

**ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS**

**TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU**

VERDAGUER I CALLIS, 3, 5 I 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

14856

Els nostres pronòstics sobre la moda de 1932.

(Judge, Nova York)

L'actriu de cinema.—Te n'hauries de donar vergonya de voler un altre papà. Ja n'has tingut tres aquest any!

(The Humorist, Londres)

AIGUA DE ROCALLAURA

A DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatosa, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 139

AGULLES GIOCONDA

Si voleu obtenir el màxim so del disc i el mínim desgast, useu sempre agulles GIOCONDA. Cada agulla porta el nom gravat. Cada agulla porta el nom gravat. Cada agulla porta el nom gravat. Cada agulla porta el nom gravat. Cada agulla porta el nom gravat.

Venda a l'engròs:

A. GUARRO
RAMBLA CATALUNYA, 7

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

COMPOSICIO:

Sucre, Ilet, b., 5 cts.; extracte regalèsia, 5 cts.; extracte diacodi, 2 milg.; extracte medul'la vaca, 2 milg.; Gomenol, 5 milg.; sucre mentonissat, quantitat suficient per a una pastilla.

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons

Anuncieu a MIRADOR

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats

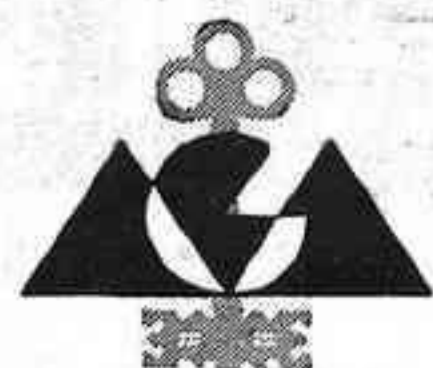
mudes i sonores - patent núm. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"Agencia General de Anuncios"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la **Regió Catalana i Illes Balears**

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

Fontanella, 10, 1.ª, 2.ª.-Tel. 16606
BARCELONA

Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.ª
MADRID

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Teleg.: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: **OXIGEN 99%** DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: **ACETILEN DISSOLT,** Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: **FERRO MANGANES I FERRO SILICI** :: **SOCARRIMAT I SECAT** de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: **CALEFACCIÓ INDUSTRIAL** de laboratoris i domèstica :: **GENERADORS, BUIFADORS, MANOMETRES,** materials d'aportació per la **SOLDADURA AUTOGENA**

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

Suscriviu-vos a MIRADOR

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr. ....
que viu a .....
carrer..... n.º..... es subscriu a **MIRADOR**
vel preu fixat de **3'50 ptes.** trimestre.

..... de ..... de 193.....

Signatura